

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Muzeul Digital al Romanului Românesc

revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Acest roman a fost digitizat în cadrul proiectului Muzeul Digital al Romanului Românesc 1901-1932, inițiat de Revista Transilvania, organizat de Complexul Național Muzeal ASTRA și co-finanțat de Administrația Fondului Cultural Național.

Sugestie de citare a arhivei:

Baghiu, Ștefan, Vlad Pojoga, Cosmin Borza, Andreea Coroian Goldiș, Denisa Frătean, Daiana Gârdan, Alex Goldiș, Emanuel Modoc, Iunis Minculete, David Morariu, Ovio Olaru, Teodora Susarenco, Andrei Terian, Radu Vancu, Dragoș Varga. *Muzeul Digital al Romanului Românesc: 1901-1932*. Sibiu: Complexul Național Muzeal ASTRA, 2020. https://revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932.

This novel was digitized for the project The Digital Museum of the Romanian Novel 1901-1932, initiated by Revista Transilvania, organized by ASTRA National Museum Complex and co-financed by The National Cultural Fund Administration.

Citation suggestion:

Baghiu, Ștefan, Vlad Pojoga, Cosmin Borza, Andreea Coroian Goldiș, Denisa Frătean, Daiana Gârdan, Alex Goldiș, Emanuel Modoc, Iunis Minculete, David Morariu, Ovio Olaru, Teodora Susarenco, Andrei Terian, Radu Vancu, Dragoș Varga. *The Digital Museum of the Romanian Novel: 1901-1932*. Sibiu: Complexul Național Muzeal ASTRA, 2020. https://revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1968

SFÂNTA (D)GLADIE

GEATÂNĂRĂ

DE

M. THEODORIAN CARADA

EDITURA
TIPOGRAFIEI
PROFESIONALA
BUCUREȘTI

21109
Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

M. Theodorian-Carada

SANTA MELANIA

UNIVERSITATEA „LUCIAN BLAGA" — SIBIU — FEB 1986
INVENTARIAT 1998

BUCUREȘTI
TIPOGRAFIA PROFESIONALĂ, DIM. C. IONESCU
9. — Strada Câmpineanu, — 9.
1913

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

FACULT. [illegible]
BIBLIOTECA
SIBIU

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Maria Theodoriu-Parada s'a născut în 1868, în...
Este un cunoscut și hagiolog. Proza d-sale este bazată pe scrieri religioase. A scris o carte despre Rusia. De curând a scos romanele: „Pătimă sfinți”; „Din frământările trecutului”; „Norocul lui Ioan”. În bibl. lit.: „Maica Sofia”.

SÂNTA MELANIA

I

TINEREȚILE MELANIEI

În Roma, pe colina numită Celiu, în mărețul palat al Valeriilor, s'a născut S. Melania. Cardinalul Rampolla, în frumoasa sa lucrare asupra Sântei [1]), s'a ostenit și a reușit, printr'o critică plină de erudițiune să determine cronologia privitoare la vieața Melaniei, rectificând o mulțime de greșeli. Din lucrarea Eminentisimului Cardinal, știm cu siguranță că S. Melania a văzut lumina zilei în anul 383.

---

1) M. Card. Rampolla del Tindaro. Santa Melania Giuniore Senatrice Romana. Documenti contemporanei e note. Roma. Tipografia Vaticana. 1905.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Trecuseră dar, câteva zecimi de ani, de când S. Constantin cel Mare declarase creştinismul religie a Imperiului. Totuş păgânismul nu-şi pierduse încă toată puterea. Multe familii se credeau ţinute de un patriotism rău înţeles să păstreze riturile păgâne şi să se închine idolilor, din respect pentru aşà zisa lege strămoşească. La acest pretins patriotism, contribuià mai cu osebire faptul că în păgânismul antic, oamenii găseau o amorţire a acelui sentiment înăscut, care face că sunt excesivi de rari oamenii cari se pot lipsì de orice credinţă religioasă, şi sunt foarte mulţi cei ce se mulţumesc uşor cu o lege care nu are nimic potrivnic pornirilor ori patimilor omeneşti. Din acest punct de vedere păgânismul antic, cu riturile sale ruşinoase, cu zeificarea plăcerilor sensuale, satisfăceà minunat moravurile antice şi pofta romanilor de a trăì în plăcere şi desfrânare. Dar pentrucă aşà e făcut omul, de-i este peste mână a mărturisì motivele joasnice cari îl fac să se ţie ori să apuce pe o cale greşită, şi romanii, cari rămâneau fideli idolilor, se încercau să se justifice printr'un cald pa-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

triotism, printr'un naţionalism neprihănit, ba unii mergeau chiar să facă sofisme, spre a dovedì că păgânismul e superior ca concepţiune creştinismului.

Şi se găseau naivi cari îi luau în serios, cari admirau caldul patriotism al păgânilor, cari se înduioşeau la gândul că templele zeilor cărora Roma îşi datorà existenţa şi mărirea, încep a fi desarte. Alţii chiar găseau că păgânismul e mai estetic şi mai moral, decât legea lui Hristos.

Iar patrioţii aceştia, esteţii şi moraliştii, formau ceata celor ce-şi vindeau voturile în Senat şi în curii celor ce dau mai mult, pentru ca să se distreze privind cum se bat gladiatorii cu fiarele sălbatice, şi petrecându-şi timpul prin lupanare.

Căci erà oribilă vieaţa Romei păgâne. In primul secol al mântuirii, cu limbi de foc căzute ca din cer, Vezuviul distruse Herculanum şi Pompei, două orăşele care se desfătau la poalele teribilului vulcan. Lava acoperì deodată întregul ţinut şi îngropă în sânul ei dovezi de ce erà vieaţa romanilor vechi. Din cele ce s'au des-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

gropat din Pompei, ne putem face o idee exactă de gradul de moleşire şi de desfrâu a celor ce stăpâneau lumea veche.

Ceeace rămâne cu adevărat minunat, este faptul că din mijlocul acestui popor închinat numai plăceriler vieţii şi banului, au putut răsări atâtea mii de mucenici, cari cu preţiosul lor sânge spălară Roma de petele ce o făceau demnă de soarta Sodomei şi Gomorei, şi o făcură vrednică de a ajunge centrul şi podoaba lumii creştine.

Se ştie, că din primele timpuri ale creştinismului — chiar în zilele lui Sân Petru — câţiva mădulari ai familiei imperiale şi ai unora din cele mai ilustre familii patriciane, primiră botezul. Unii s'au învrednicit de cinstea muceniciei, alţii urmând pilda lui Nicodim şi a lui Iosif din Arimateia, s'au mulţumit a mărturisì pe Iisus în taină; şi s'au ostenit a îndulcì, pe cât puteau, furia păgânilor persecutători.

In secolul IV, familiile patriciane cari trecuseră la creştinism erau foarte numeroase. Desigur, ele erau mult mai multe decât cele ce rămaseră credincioase legei

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

strămoșești. Dar mulți din acești creștini, ceruseră botezul mai mult spre a se face plăcuți Impăratului, decât spre a-și mântuì sufletele. Acești creștini trăiau o vieață de perpetuă transacțiune, între credința mărturisită și moravurile moștenite.

Dacă ar fi biruit tendința acestor creștini din tactică politică, creștinismul ar fi încetat de mult de a mai fi religia mântuirii și a înfrânării. Deci, spre a pune capăt acestor tendințe, Pronia mână la Roma pe S. Ieronim, pe ascetul acela care, prin asprimea vieței sale, prin vigoarea talentului și prin puterea înțelepciunii sale, ridică o furtună de care azi cu greu ne putem face o idee exactă.

Matroanele romane, la glasul lui, părăseau palaturile strălucite, desbrăcau vestmintele de porfiră și vison, se îmbrăcau în haine grosolane de lână și se încuiau în chilii sărăcăcioase, ca prin smerenie și înfrânare să dobândească vieața de veci, singur și cel mai scump dar al omenirii.

Melania erà ultima odraslă a unui neam trecut nu tocmai de mult la creștinism, dar care îmbrățișase credința în sinceritatea inimei. Pe atunci însă nu erà rar

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

să găseşti în aceeaş familie creştini evlavioşi, călugări îmbunătăţiţi, alături de păgâni îndârjiţi, apărători ai credinţei strămoşeşti, de preoţi slujitori ai idolilor. Cum vom vedeà mai departe, chiar S. Melania a avut rude printre păgâni. Cu timpul aveau să dispară şi aceste ultime rămăşiţe ale păgânismului. Erau să se convingă toţi, că nu este o lege strămoşească vrednică de respect care să fie protivnică voinţei ziditorului făptuiri; şi că cea mai mare bucurie ce putem face străbunilor este să ne plecăm genunchii înaintea celui ce a spânzurat pământul pe ape, mărturisind credinţa întemeiată de El.

Cum am spus mainainte, familia Valeriilor erà creştină. Tatăl Melaniei, erà Senatorul Publicola, iar mama ei se numeà Albina. Valerii se trăgeau din Valeriu Publicola, cel ce împreună cu Brutus fură cei dintâiu consuli aleşi după detronarea ultimului rege. Neamul Valeriilor erà unul din cele mai vechi şi din cele mai strălucite din aristocraţia romană. Bunicul Melaniei, Valeriu Maxim, fusese în timpul său un bărbat de seamă. Intre anii 361

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

şi 363, el ocupase înaltele funcţiuni de Prefect al Romei. Soţia acestui Valeriu Maxim, fù vestita Melanie, Antonia Melania sau Cuvioasa Melania cea bătrână, cum îi zic istoricii bisericeşti. De origine spaniolă, bogată şi nobilă, Melania cea bătrână erà fiica Consulului Antoniu Marcelin.

Bunica Melaniei noastre, fù una din matroanele romane care se pătrunse mai bine de nevoia unei vieţi ascetice. Tânără — abia de două-zeci şi douide ani — ea rămase văduvă. Plină de zel duhovnicesc, doritoare a-şi petrece văduvia în călugărie, ea lasă pe unicul ei fiu, Publicola, în grija tutorilor; şi porni în Palestina, la S. Mormânt. Intreg Orientul, Egiptul şi Palestina, răsunară în laude pentru milosteniile, ostenelile şi posturile Melaniei. Fire combativă, Melania ià parte, cu tot focul sângelui spaniol, la luptele teologice ale monahilor orientali. Prietenia ei pentru Rufin, o face să-l susţie în diferendele ce acesta avù cu S. Ieronim. In chestia aceastę Melania fù chiar nedreaptă cu S. Ieronim. Faptul acesta îndeamnă pe bolandişti, să pue la îndoială

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

că ar fi ea Cuvioasa Melania, a cărei adormire o cinsteşte Biserica la 8 Iunie.

Dacă ne gândim însă că Antonia Melania, a nutrit trei zile cinci mii de călugări urmăriţi de arianul Impărat Valens, că însoţise în Palestina pe cei surghiuniţi de arieni, că-i ajutase, îi îngrijise şi îi apărase cu autoritatea ce-i dà faţă de cinovnicii împărăteşti, calitatea de senatoreasă, văduvă a Prefectului Romei; dacă ne aducem aminte că a trăit în chilia ei din muntele Maslinilor, înconjurată de călugăriţele pe care le îndemnà la post şi rugăciune, dând pilda posturilor şi înfrânărilor celor mai straşnice; dacă mai punem în cumpănă respectul şi prietenia ce-i arătà S. Paulin din Nola; apoi suntem în drept a socotì că tot pe Antonia Melania o cinsteşte Biserica la 8 Iunie. Zicem aceasta, cu atât mai mult că dacă excludem pe Ctitora Mănăstirii din Betleem, nici nu mai ştim cine este acea Cuvioasă Melania.

Oricum ar fi însă, respectul cu care se vorbeà la Roma de Antonia Melania, faima faptelor sale, trebuiră să influenţeze pe tânăra ei nepoţică, care îi purtà numele

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

şi care mai târziu, aveà să întreacă prin strălucirea cuviosiei sale pe ilustra ei bunică.

Buni şi pioşi creştini erau şi părinţii Melaniei. Publicola, Pretor încă din cea mai fragedă tinereţe, fù mai târziu Consular [1]) în Campania şi Protector al Beneventului. Prin moartea fraţilor săi, el devenì singurul moştenitor al Valeriilor Maximi şi astfel cel mai bogat membru al Senatului. Crescut în legea creştină din copilărie, el ţinù să lege prietenie cu marii ierarhi ce străluciră în veacul IV. Este cunoscută corespondenţa ce întreţineà cu S. Augustin, Episcopul Iponei. Cu toate acestea, Publicola nu reuşise a dispreţuì cu totul cele lumeşti; el ţineà mult la nobleţa neamului său şi înţelegeà a trăì potrivit rangului său social. Căsătorit cu Albina, descendentă a Ceionilor, o altă ilustră familie aristocratică; în casa lor se trăià în lux şi bogăţie, aşà cum trăiau patricianii din timpul acela. In palatul Valeriilor, pe muntele Celiu, printre

1) Consulari se numeau, în secolul IV, guvernatorii acelor provincii, care altădată fuseseră cârmuite de proconsuli.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

bronzuri de tot felul, în odăi pardosite cu marmură preţioasă şi căptuşite cu mătăsurile cele mai scumpe, foiau mii de robi şi slugile care erau nelipsite în curtea unui senator roman. La marginea havuzurilor, ce ţâşneau apa rece adusă din vârful munţilor, şi la umbra palmierilor sădiţi de strămoşi; printre lămâi şi portocali, Albina îşi petreceà zilele, când făcând broderii elegante în mijlocul lucrătoarelor îndemânatice, când stând de vorbă cu matroane de seama ei. Iar Publicola, mare iubitor de haine frumoase şi de controverse teologice, adesea îşi ospătà colegii din senat cu mese ce ţineau ceasuri întregi şi costau parale multe. Alte ori discutà cu aprindere chestii bisericeşti cu câte un episcop venit în Roma, de prin ţările unde aveà el proprietăţi întinse şi pe care îl uimeà prin bogăţia bibliotecii sale.

Mândru de strălucirea familiei sale, bizuindu-se pe faptul că fiica lui erà cea mai avută romană, Publicola se ostenì ca Melania să întreacă pe copilele de vârsta ei, nu numai prin nobleţă şi prin bogăţie, dar şi prin eleganţă şi înţelepciune. Şease-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

zeci de slujnice, nu aveau altă treabă decât a îngriji de ultimul vlăstar al Valeriilor Maximi. Care, îi coseau rochii croite din stofele cele mai scumpe, aduse din Indii şi de pe unde nu gândeai; care, se osteneau să deà părului Melaniei culoarea cea mai frumoasă, ungându-l cu uleiuri cumpărate cu bani mulţi din Asia Minoră. Unele îi făceau rufe subţiri, altele o spălau cu parfumuri preţioase, altele îi pieptănau părul cu măestrie neîntrecută de nimeni în Roma. Giuvargiii din Armenia şi din Persia, vindeau lui Publicola, pentru Melania, diademele cele mai frumoase, braţuletele cele mai scumpe.

Grămătici iscusiţi o învăţau să scrie frumos, ritori vestiţi îi destăinuiau tainele limbei latine şi eline. Dascăli neîntrecuţi o împărtăşeau cu tot ce ştiinţa antică socoteà vrednic de învăţat. Cântăreţii şi zugravii cei mai preţuiţi, învăţară pe Melania meşteşugul lor. Şi toţi se minunau de uşurinţa şi îndemânarea cu care Melania îşi însuşeà cele ce i se spuneau, ori i se arătau.

Roma întreagă admirà în fiica lui Publicola frumuseţea feţii şi mlădierea tru-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

pului, ca și înțelepciunea minții și eleganța talentelor ei. Numai ea, se simțeà nenorocită în mijlocul acesta lumesc.

Dela roabele ei — mai toate creștine — ea auzeà laude pentru bunica ei, Antonia Melania, și pentru vieața ce cuvioasa aceea o duceà în monastirea ei din Betleem. In biblioteca tatălui său erau toți clasicii latini, dar nu lipseau nici scrierile Sânților Părinți. Din citirea lor, din predicele călugărilor ce se perindau la Roma, venind din Egipt și din Palestina, din respectul cu care ei vorbeau de Cuvioasa Melania cea bătrână, din exemplele ce-i dădeau rudele ei, S. Marcella, Asella, S. Paula și S. Paulin din Nola, Melania își făcù o mentalitate cu totul alta decât ceeace domneà în casa părintească. Ea se aprinde de dorul să păsească pe urmele Antoniei Melaniei, și se destăinuește părinților ei.

Rezultatul acestei destăinuiri, nu corespunse de loc așteptărilor Melaniei. Erà tocmai în timpul când aristocrația romană se gândeà chiar să isgonească din Roma pe călugării ce propovăduiau ascetismul. Lumea intrase la grijă mare, îi erà frică

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

că tot înmulțind numărul călugărilor și al fecioarelor, patriciatul roman va pierde bogăția și puterea cu care erà obișnuit de veacuri. In așà condițiuni, nu este de loc de mirare că Publicola nu voì să audă de călugărirea fiicei sale. Au azi nu sunt părinți nebuni, cari se cred datori a împiedicà cu forța vocațiunea religioasă a copiilor lor?

Publicola decise ca Melania să se mărite; și, ea copilă ascultătoare, se supuse voiei părinților ei.

In gândul lui Publicola, ea erà să deà Romei alți Valerii, cari să ducă faima neamului în veacurile următoare. Pentru aceasta, până nu împlinise patrusprezece ani, Melania fù măritată cu un văr al ei, Pinian, care și el deabia împlinise șaptesprezece. Fiind dat că nu de mult, prin lege împărătească se oprise nunta între veri buni, e sigur că Pinian erà rudă mai depărtată cu Melania. Cardinalul Rampolla crede că erau veri al doilea.

Valeriu și el, căci erà din ramura Valeriilor Severi, Pinian primise o educație aleasă creștină, aveà avere frumoasă, și

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

din toate privirile erà vrednic a fi soțul Melaniei.

Melania se înuvoise cu atât mai ușor la nunta aceasta, cu cât Pinian îi erà prieten din copilărie, aveau simpatie unul pentru altul, și erà mulțumită că i se dă de bărbat un tânăr pios, blând și simpatic. Apoi Melania simțeà cât o iubește Pinian, și se credeà destul de tare spre a convertì pe Pinian.

Căci Melania aveà o voință de fier, și știà să și-o impue în cele mai grele împrejurări. Nu reușise ea, sub ochii lui Publicola, a se îmbrăcà după voia ei, purând sub mătăsurile ce o împodobiau pe dinafară, cămăși groase de in ordinar și haine aspre de lână? De ce dar nu ar convinge pe bunul Pinian, să o respecte și să trăiască împreună ca frații?

Cu aceste gânduri merse Melania în fața altarului și chiar în ziua nunții destăinuì lui Pinian planurile ei. Pinian iubeà mult pe Melania; copila știà aceasta, și mireasa îi cere în seara nunței să-i jure că vor trăì după chipul îngerilor. Grea încercare pentru Pinian care țineà la Melania, nu erà pregătit a trăì călugărește

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

și aveà mare dorință de a lăsà în urma lui moștenitori.

In chilia mirilor se petreceà o adevărată tragedie. Melania îi promite cea mai desăvârșită supunere, se arată gata a i dărui toată averea ei, în schimbul fecioriei. Pinian șovăește, amândoi au lacrămi în ochi și în fine un copil de șaptesprezece ani promite unei fetițe de treisprezece, că se vor călugărì după ce Dumnezeu le va dà doui copii.

Curând un prunc — o fată — venì să înveselească palatul Valeriilor. Părinții copilei o închinară Domnului și hotărîră că fiica lor va fi călugăriță. Legănând rodul lor, Melania și Pinian, plănuesc cum o vor călugărì când va fi de șeasesprezece ani, cum îi vor clădì o mănăstire frumoasă și își fac nădejde că primul lor copil, mai curată ca ei, le va deschide porțile raiului. Dar, iubită de Dumnezeu, prunca se duse în cer; și părinții ei se mângâiau cu siguranța ce aveau, că de atunci un înger se roagă pentru cei rămași singuri pe pământ.

In vara anului 403, Melania adăstà alt copil. Se pare că nașterea se prezintà în

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

condițiuni rele. In tot cazul ea aveà presimțirea unor mari greutăți și vreà să se ducă a petrece o noapte în rugăciune la mormântul S. Arhidiacon Laurențiu. Se arătà însă așà de slăbită, încât Publicola și Albina o împedecară a-și dà o așà de mare osteneală. De nevoe, Melania se supuse; dar cum se înserează se furișă în paraclisul lor particular, și petrece toată noaptea rugându-se. Servitoarele o găsesc dimineața în paraclis, zdrobită de osteneală, și ea, prin daruri se asigură, că nimeni nu va spune părinților ei de ce este așà de ostenită. Spre seară însăși Albina, o ià și o duce la Biserica S. Laurențiu.

Biserica aceasta trăește și azi. Bătrână de aproape două mii de ani, după ce prin trecerea vremii, pământul s'a ridicat împrejurul ei; acum servește de suterană a Bisericii celei noui, pe care a ridicat-o Papa Piu IX care odihnește, și el acum, în suterană nu departe de racla Sântului Laurentie.

Intorcându-se dela S. Laurentie, Melania fù apucată de durerile nașterii. Pruncul născut muri peste câteva ceasuri, și zilele Melaniei erau în pericol mare.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

La rândul lui, Pinian porneşte spre Biserica S. Laurentie, şi ceasuri întregi, în genunchi, lângă racla S. Laurentie, Pinian se roagă pentru Melania.

Pe când, cu lacrămi în ochi, el cere S. Laurentie să prelungească zilele Melaniei, o roabă de ale Melaniei intră în Biserică şi îi aduce un bilet de la stăpână-sa. «Dacă vrei să scap, făgăduieşte Domnului că vei rămâne de acum înainte în curăţie şi pe dată Dumnezeu mă vindecă».

Asta erà mesagiul Melaniei către Pinian, şi Pinian iubeà prea mult pe Melania, ca să mai steà la gânduri. El se legătuì în faţa altarului şi pornì spre casă, plin de speranţă. Acolo văzù cu ochii minunea. Aceea pe care doctorii, cu câteva ceasuri mai înainte, o considerau pierdută, erà acum în afară de orice pericol.

Amândoi mulţumiră Domnului şi reînoiră legământul făcut de Pinian la S. Laurenţie. A doua zi ei cerură lui Publicola voe a se retrage din lume, dar găsiră pe Publicola neîndurat. Ce ar fi zis lumea? Cum s'ar fi putut apără el de cei răi?

Şi mulţi răi erau în lume. Răi erau

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

cei ce imputau moartea Blesilei lui S. Ieronim și cereau să fie exilat marele ascest. Rău erà vestitul Pretextat care nu încetà cu laudele păgânismului și își bătea joc de Cuvioasa Lia Văduva. Răi de aceștia se găseau chiar printre creștini, căci erà creștin cel ce strigà în for : «Dacă se tot înmulțesc călugăriile, eu mă lapăd de Hristos» [1]).

Cine a zis oare că istoria nu se repetă? Tocmai pentrucă istoria se repetă, fiindcă și acum ca și în veacurile din trecut, Domnul nu părăsește pe cei ce sunt ai Lui ; Melania se aproprià de călugărie.

Câteva luni numai după ce se opusese la călugărirea Melaniei și a lui Pinian, Publicola căzù bolnav în pat. La ceasul morții, când omul se desparte de tot ce-i lumesc, când fiecare simte ce deșertăciune este vieața pământească, se deschiseră și ochii lui Publicola. Acum numai aveà de ce se teme de cei răi, acum singura teamă erà să nu fi nemulțumit pe Domnul, prin prea marea iubire de cele lumești.

1) Puech. Un réformateur dé la société chrétienne au IV siècle. S. Jean Chrysostome et les moeurs de son temps. Paris. Hachette. 1891. Pag. 252.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

De aceea dar, acum Publicola chiamă lângă el pe Melania și pe Pinian, și le zice: „Rogu-vă dragii mei, iertați-mă, căci rău am mai păcătuit eu, din prostia mea. Impedicându-vă să vă împliniți cerească dorință a voastră, v'am întristat pe voi. Acum mă duc la Domnul să dau seamă de ale mele și voi rămâneți singuri stăpâni pre ale oastre. Faceți dar cum ați hotărît voi, precum v'a luminat Dumnezeu. Eu atât vă rog numai, prin rugăciunile voastre îndulciți mânia Domnului dinspre mine, dobândiți-mi iertare de păcate dela Dumnezeu, stăpânul a toate".

Publicola închise ochii în primăvara anului 404. Melania și Pinian de atunci rămaseră stăpâni pe soarta lor.

Cu moartea lui Publicola, la nouăsprezece ani, se închid tinerețile Melaniei. De atunci ea începe vieața de lupte și de jertfe, vieața aceea care aveà să o așeze în rândul celor mai aleși dintre sânții Domnului.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

II

SÂNTA MELANIA IN ITALIA

In secolul IV călugărirea nu se făceà cu formele de azi. Atunci fecioarele primeau din mâinele arhiereului haina de lână, brâul de piele şi vălul cel negru; preotul binecuvântà pe văduvele ce se călugăreau; cei căsătoriţi îmbrăcau singuri chipul îngeresc, ca unii ce făceau lucrul acesta dela ei şi numai dela ei.

De aceea dar, Melania lepădă singură hainele cele frumoase şi îmbrăcă rochia de lână cafenie, îşi încinse mijlocul cu o curea de piele şi îşi învăluì capul cu o cârpă neagră. Odată cu ea se călugărì şi Albina, mama ei.

Pinian aveà slăbiciune mare a se îmbrăcà elegant, şi ţineà mult la veştmintele

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

lui. El se cam leneveà, când erà vorba să se îmbrace strict călugăreşte, şi căutà să păstreze oarecare eleganţă în port. Negreşit, luase şi el haine călugăreşti, dar calitatea stofelor, croiala hainelor lui trădau încă ceva lumesc. Melania erà mâhnită văzându-l că pregetà a pune pe el stofele cele mai grosolane, că ţine încă la croiala hainelor. In vieaţa sântei, biograful Melaniei povesteşte cu ce delicateţă şi dibăcie reuşì ea să smulgă din sufletul lui Pinian şi această ultimă legătură lumească.

Se vede că palatul Valeriilor, nu erà tocmai potrivit pentru noua vieaţă ce îmbrăţişară stăpânii lui. Ori, poate că el le aduceà aminte un trecut dureros, la care Melania nu voià să se mai gândească nimeni. Oricum, curând după moartea lui Publicola, Melania şi ai săi, părăsiră măreţul palat din Celiu şi se aşezară într'o vilă, ce Melania aveà în apropiere de Roma. Campania romană erà plină de vile, unele mai frumoase ca altele. Au trebuit să treacă pe acolo hoŕdele barbare, să vie veacul de mijloc, ca drăgălaşa Campanie, să se transforme într'un pustiu, plin de

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr1901-1932

tristeţe. La începutul secolului V, înainte de invazia lui Alaric, vilele patricienilor se ţineau lanţ, şi erau uneori mai mari şi mai frumoase decât chiar palaturile urbane. Vilele romane, erau moşii întinse, adevărate domenii, cu plugărie sistematică, cu robi nenumăraţi, cu vite frumoase, cu vii îmbelşugate. In mijlocul acestor domenii se ridică vila, în care găseai tot ce trebueşte, atât pentru exploatarea agricolă, cât şi pentru plăcerea patronilor. Pe lângă hambare, grajduri, magazii şi pivniţe: nu departe de locuinţele robilor, în mijlocul unui parc imens, găseai vila propriu zisă, un palat în toată puterea cuvântului. Oaspeţii admirau mulţimea camerilor, răcoreala atriilor, bogăţia bibliotecilor, eleganţa sofrageriilor, măestria cu care erà croit parcul, arta cu care erà împodobit de arbori şi de statui lucrate de cei mai vestiţi artişti. Nu rareori, patronul aveà la vila lui circuri şi hipodroame, destinate a-l face să nu fie lipsit la ţară de nici una din plăcerile Capitalei. Vilele suburbane, erau vestite pentru grădinele lor şi pentru confortul care făceau din ele

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

niște delicioase cuiburi de odihnă, de recreație și de studiu.

Valerii aveau multe și întinse moșii împrejurul Romei. Până în zilele noastre au rămas urme de stăpânirea lor la Ostia și pe Via Appia. Pe strada Ardea, în Ostia, se găsesc locuri numite Vallerano, numire derivată din Fundus Valerianus sau Valerianum. In mijlocul Viei Appia, eră vila unde se retrase Melania cu ai săi. Vila aceasta eră una din cele mai frumoase vile dinprejurul Romei. Ea fusese clădită și înfrumusețată de familia Quintiliilor. Sub împăratul Comod, un Quintilius fù ucis pentru credința lui creștinească; iar averea lui întreagă, în care intră și vila Quintiliană, fù confiscată de fisc. Mai târziu descendenții lui o revendicară dela fisc și prin stingerea ultimului vlăstar bărbătesc al gintei Quintiliane, vila și toată averea Quintililor trecù în patrimoniul Valeriilor Maximi [1]).

In vila Quintiliana, după Via Appia, Melania, înconjurată de servitoarele din care își făcuse surori de călugărie, își

1) Rampolla. Santa Melania. Pag. 176 și urm.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

petrecea timpul lăudând pe Domnul în cântări duioase ziua și noaptea; copiind frumos și cu băgare de seamă Sfintele Scripturi, și ostenindu-se cu postul și înfrânarea cea mai desăvârșită. Soțul și mama ei, urmau aceeaș viață, ascultând sfaturile Melaniei, ca pe ale unui părinte duhovnicesc.

Și ea căută să întreacă pe toți prin smerenia și ostenelile ei. Aflând că Asela, ruda ei, și-a transformat palatul după Aventin în Mânăstire de maici, și că ea nu mănâncă decât la cinci zile odată; Melania se decise să postească la fel. Dar îi fù peste putință să urmeze regimul acesta. Incepù să mănânce odată pe zi, micșorându-și în fiecare zi porția, în așà chip încât cu încetul reuși să nu mai aibă nevoe de mâncare decât la două zile odată.

In afară de post și rugăciune, Melania se îndeletniceà cu tot felul de milostenii. Marile ei venituri le împărțeà săracilor, din ele ajutà pe călugării nevoiași și bisericile. Știind bine că nici fecioria cea mai nevinovată, nici cea mai aspră curăție, nici înfrânarea și posturile cele mai

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

grele nu folosesc nimic sufletului, de nu are smerenie, dacă este lipsit de dragoste, de nu e milostiv; Melania nu pregetă nici un minut când e vorba de a se smeri, de a mângâia pe cei scârbiți, de a ajutà pe cei săraci.

Cu chipul acesta faima vieții sale pătrunse până la hotarele Imperiului, hotare care atunci erau și marginile lumii cunoscute. Prin monastirile din Egipt și Palestina se ziceà că Antonia Melania a reînviat mai strălucită și mai cuvioasă în nepoata ei, în Valeria Melania.

Și vila Quintiliană nu erà numai o monastire sfântă, de unde ziua și noaptea se înălțau rugăciuni Domnului; dar și metocul tuturor arhiereilor și al călugărilor cari alergau la Roma de prin toate colțurile pământului, ca să ceară ajutor și binecuvântare dela urmașul Verhovnicului Petre.

Melania îi primeà pe toți cu dragoste fiiască, îi găzduià și îi ospătà cum puteà mai bine. La plecare le dădeà nu numai merinde de drum, dar și daruri bogate pentru monastirile, bisericile și săracii din eparhiile lor.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

In Via Appia, la Melania, se opresc episcopii plecați din Constantinopole spre a cere Papii să facă dreptate cu vrăjmașii S. Ion Chrisostom. Cei ce aduseră Papii Inochentie apelul lui Chrisostom, fură găzduiți de Melania. Așà făcù Cuvioasa noastră cunoștința lui Pansofie Episcopul Pisidiei și a lui Dumitru al Galatiei; așà cunoscù pe Papiu Sirianul și pe Eugeniu al Frigiei. Când vrăjmașii S. Arhiepiscop al Constantinopolei, goniră din Bizanț pe Teocten, pe Chiriac al Sinadelor și pe Evloghie al Apamiei, tot Melania îi găzduì la ea și căută să le îndulcească exilul. Și Paladie, Episcopul din Elinopole, pomenește de chipul cum Melania primeà și milostiveà pe arhiereii ce veneau din Orient la Roma [1]).

Dela toți episcopii și călugării aceștia, Melania auzeà laude pentru vieața minunată ce petreceau în pustiile Africei și ale Palestinei, miile de cete călugărești. Stând de vorbă cu acești cuvioși, Melania se aprinde de dorul de a vedeà cu ochii pe părinții aceia, și a dobândì

1) Rampolla. Santa Melania. Pag. 192 și urm.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

dela ei binecuvântare și învățătură sufletească. Se decide dar să urmeze învățătura ce Domnul Nostru Iisus Hristos dete bogatului, când îi spuse să-și vândă averile și să le împartă săracilor. Se hotărî să împartă săracilor averea Valeriilor, și apoi, după ce o va împărți celor nevoiași, să se ducă la Ierusalim ca să-și sfârșească zilele în schimnicie aproape de Sfântul Mormânt.

Pentru a-și pune însă planul în lucrare, Melania trebuì să înceapă prin a se desface de proprietățile ce formau avutul Valeriilor. Pentru aceasta avù ea să îndure multe greutăți, pe carè nu le putù biruì decât grație cerului, care îi venì în ajutor tocmai atunci când omenește nu mai erà nimic de sperat.

Averile senatorilor, serveau nu numai pentru a permite aristocrației romane să trăiască în belșug, dar din ele se înfruptà tot poporul roman; căci senatorii erau obligați să deà pe cheltuiala lor jocuri și serbări publice, de care nu se puteau lipsì romanii cei vechi. De aceea averile lor erau supraveghiate de Senat. Senatul țineà un registru în care erau trecute toate

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

proprietățile membrilor lui, și se pare că acești senatorii constituiau un fel de majorate, pe care detentorii lor nu le puteau cheltui fără nici o regulă. Patrimoniul senatorial era grevat de o sarcină: aceea de a înveseli poporul cu petreceri publice foarte costisitoare. Apoi asupra patrimoniului senatorial, aveau drepturi eventuale, rudele care se țineau chemate prin dreptul succesoral să posede o dată direct, sau prin moștenitorii lor, un astfel de patrimoniu.

Dacă în familiile patriciane, călugărirea Melaniei și a lui Pinian scandalizase pe cei ce nu pricepeau de loc, cum e cu putință ca cineva să se lipsească de bunăvoe de foloasele ce aduce bogăția și puterea; rudele de mai aproape ale lor tăceau din gură, ba chiar găseau cuvinte de laudă pentru cuviosia lor.

Că cheltuiau venitul lor în milostenii, nu aveau nimic de zis. Cei mai egoiști găseau în călugărirea lor, destule avantagii pentru ei. Pinian și Melania, călugări, nu mai era vorbă să aibă copii. Mai curând sau mai târziu, bogățiile Valeriilor Maximi vor trece la ei. Fratele lui

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Pinian, Valeriu Sever, se consideră de drept presumptivul lor moştenitor, şi deschide ochii în patru, ca frate-său şi cumnată-sa, să nu înstreineze nimic din fondul ce posedau. Să fie mulţumiţi că nu le cere nimic din marile lor venituri, şi că nu zice nimic că se duc milioanele în milostenii, împărţite la călugări şi la săraci, în clădiri pioase.

Gherontie, biograful Melaniei, ne spune că aveà cuvioasa un venit de o sută douăzeci mii lire de aur, pe an. Cardinalul Rampolla calculând venitul acesta în monetă modernă, ajunge la cifra de 116.400.000 lei venit anual. Cifra aceasta a speriat pe unii. Abatele d'Alès şi Vicontele d'Avenel, se îndoesc că poate fi vorba de lire de aur; ei cred că biograful Melaniei vorbeşte de bani de aur, adică de un venit anual de 1.800.000 lei. Paul Allard şi Diekamp, acceptă însă calculul Cardinalului, şi au perfectă dreptate. Căci nu se cade să ne speriem de venitul acesta colosal. Să ne gândim numai ce venituri au azi Rotschilzii europeni şi Rokfelerii americani; şi va trebui să recunoaştem toţi că nu e aşà imposibil o acumulare colosală

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/indir1901-1932

de avuții. Apoi nu trebue uitat, că de câteva secole, patricianii romani stăpâneau lumea întreagă, adunând adesea numai într'un singur proconsulat averi imense. Din provinciile pe care le administrau cu mult talent, dar cu foarte puțină îndurare pentru avutul populațiunei indigene, toți veneau însoțiți de sute și mii de care pline cu aur și argint, cu pietre scumpe și alte lucruri de preț.

Dacă ne ducem cu gândul la avuțiile adunate de Lucullus în Asia, la averea făcută de Sallustiu pe timpul unei singure propreturi; apoi siliți suntem a recunoaște că dreptatea este în partea Cardinalului Rampolla, că venitul Melaniei treceà peste o sută de milioane pe an.

Fiindcă averile senatoriale erau menite a dà luciu trebuincios vieței poporului-domnitor al lumei, din venitul lor se dedeau serbări populare, se întreținеau clienții, se îndestulà plebea leneșă și iubitoare de petreceri. Lucullus cheltuià mai bine de un milion numai la un singur ospăț, oferit prietenilor săi. Un senator din cei mai săraci, Simacus, a cheltuit aproape două milioane de lei (1.850.000) cu ser-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

bările date la alegerile fiului său ca pretor. Şi Valerii cari dela întemeierea republicei şi până în veacul al IV-lea — adică aproape o mie de ani, — fuseră între înalţii magistraţi, fatalmente au trebuit să acumuleze o avere colosală.

Valeriu Sever, presumtivul moştenitor al acestei averi, se credeà foarte generos prin aceea că nu ziceà nimic despre chipului cum Pinian, fratele lui, cheltuià venitul averii cu adevărat strămoşeşti.

Cât erà însă de hotărît a apărà fondul, să văzù în momentul când Melania se decise a dà libertate tuturor robilor ei. Biserica creştină nu a încuviinţat niciodată sclavia, desfiinţarea robiei se datorează numai ideilor creştine. Dacă din nevoia timpurilor, Biserica nu s'a opus cu putere legiurilor cari legitimau robia; totdeauna ea a îndemnat pe creştini să renunţe a stăpâni suflete omeneşti. Erà dar foarte natural ca Melania, să se gândească la emanciparea robilor ei. Dintre tinerele ei sclave, ea făcuse călugăriţe. Dar erà absolut imposibil ca toţi cei opt mii de robi ai săi, să se gândească la monahism. In

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr1901-1932

anul 404, Melania își dete pe față intenţiunea de a-i liberà pe toţi.

După cursul de atunci, când un sclav se vindeà 5—600 lei, ea se despărţeà de un capital de peste cinci milioane. Deci dar, Valeriu Sever intră în joc. Toată lumea îl consideră ca autorul moral al revoltei robilor, cari declarară că nu vor libertate şi cerură — dacă Melania nu are nevoe de ei — să fie trecuţi în stăpânirea lui Valeriu Sever.

Din însăşi această din urmă cerere, se vede bine că fratele lui Pinian nu erà străin de răsvrătirea robilor Melaniei. Dar ca să fim drepţi, trebue să recunoaştem că miile acelea de sclavi, desobişnuiţi în mai multe generaţiuni de a trăì de capul lor, au putut gândì cu groază la ceasul când singuri vor trebuì să se întreţie din munca lor, nemai având nici un alt ajutor afără de puterile lor.

Pe faţă intră în luptă Valeriu Sever cu Melania şi cu Pinian, când auzì că vor să-şi vândă proprietăţile lor. Afară de moşiile ce aveà în Italia şi în Sicilia, Valerii aveau domenii întinse în Bretania, în Galia, Spania şi în Orient. Numai o singură

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

moșie, din cele ce aveau în Africa, erà așà de întinsă încât în ea erau doui episcopi, cari cârmuiau locuitorii domeniului acela. Și mai aveau moșii și prin Numidia, în Mauritania și prin alte locuri.

Tot avutul acesta, erà menit — după uzul romanilor — să servească familiei, «avutul trebuià să slujească la strălucirea neamului». Averea senatorilor erà considerată și de senatori și de rudele lor, ca o fondațiune de utilitate publică. Ea nu puteà fi risipită cu una cu două. Melania și Pinian erau apoi foarte tineri. Pinian nu aveà încă 25 de ani, și chiar de-am admite că ei își căpătaseră ertarea vârstei prin grație imperială; tot erà în dreptul ei familia să-i considere de risipitori și să ià măsuri ca averea să nu piară.

Răsvrătirea robilor, protestele lui Valeriu Sever, interesele castei senatoriale, toate acestea se unirà spre a face ca Senatul să nu se învoiască la vânzarea proprietăților valeriane.

Din fericire pentru Melania, tocmai pe când se luptà cu neamurile ei și cu reaua voință a Senatului, tocmai atunci Serena venì să locuiască Palatul Cezarilor, pă-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

răsit de Impărații ce îndrăgiseră Bizanțul. Serena, nepoată și fiică adoptivă a Impăratului Teodosie, erà soția viteazului Stilicone și soacră a Impăratului Honorie. Ea și soțul ei, stăpâneau Italia, căci întregul Imperiu erà apărat de brațul lui Stilicone. Amândoi erau buni creștini și Regina Serena, auzise dela episcopii pe cari îi cinsteà și respectà, de marile merite ale Melaniei. Prietenii Melaniei o îndemnară dar să ceară protecția Serenei, în diferendul ce aveà cu Senatul și cu cumnatul ei. Insoțită de arhierei și urmată de servitori purtând daruri prețioase, Melania eșì într'o dimineață din vila Quintiliană și pornì spre Palatin. Gherontie povestește amănunțit vizita aceasta, și este înduioșat de chipul cum Serena primì pe descendenta Valeriilor. Ea spune Reginei păsul ei și îi cere dreptate. Melania nu e o risipitoare, ci o înțeleaptă mânuitoare a averii sale. Cu averea ei, ea vreà să-și zideascâ palate neperitoare în Cer, în care vor încăpeà toți ai ei, și așà strălucirea neamului va fi tot mai mare. Nicì Senatul nu are de ce să se opue la planurile Melaniei, căci poporul întreg se va

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

înfruptà din milosteniile sale. Serena se minunează de atâta cuviosie, şi se arată gata a pedepsì pe toţi cei ce s'au pus în calea Melaniei. Cuvioasa se roagă însă să nu li se facă nici un rău, şi este mulţumită dacă Serena va ridicà poprirea Senatului. Serena face mai mult, obţine dela Honoriu un edict prin care se ordonă guvernatorilor a îngrijì de vânzarea proprietăţilor Melaniei, şi o concediază cu cinste mare. Gherontie ne spune că Serena nu numai nu primì nici una din darurile ce i-a adus Melania, dar oprì şi pe curteni a luà cevà din ceeace trebue să fie al săracilor şi al bisericilor.

Curând după audienţa aceasta, se începù vânzarea moşiilor Melaniei. De prin toate părţile lumei veneau în vila Melaniei bani şi zapise de datorie, căci cumpărătorii nu puteau plătì totul peşin. Şi săracii se înfruptau din banii trimişi Melaniei, călugării erau milostiviţi, bisericele se împodobeau tot mai mult.

Dar iată că vine nenorocitul an, când goţii pătrund în Italia şi ajung la porţile Romei. Zăpăciţi, romanii nu mai ştiu unde să-şi pue capul. Soldaţii ucid pe

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Stilicone, pe care pe nedrept îl bănuesc complice al goților. Senatul declară pe Serena trădătoare și o condamnă la moarte. Goyau crede că pe lângă zăpăceală, Senatul ucizând pe Serena, voi să se răzbune de aceea, că-i sfărâmase hotărîrea relativ la proprietățile Melaniei.

In zăpăceala ce cuprinsese pe romani, păgânii cred că pot ridică capul. Pompeian, Prefectul Romei, un păgân îndârjit, cere Senatului să restabilească cultul idolilor. Senatul îi face pre voie. Pentru a mulțumi pe Alaric, i se dase tot aurul și argintul ce se găseà încă prin templele idolilor. Această jertfă erà în ochii lui Pompeian o profanare, și el se gândește a o îndreptà cu ajutorul banilor Melaniei. Prefectul vine înaintea Senatului și cere să se confiște averea Melaniei. Cu banii ei trebuiau împodobite templele idolilor și acoperite pierderile ce Roma suferise dela Alaric. Senatul erà gata să încuviințeze cererea Prefectului când «deodată, scrie Gherontie, se răsculă poporul, din cauza că nu mai aveà pâine». Prefectul fù scos din tribunal și fù ucis cu pietre. Ca să înțelegem bine răscoala, trebue să

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

știm că în lipsa aceea nimeni, afară de Melania, nu se gândise la poporul lipsit de hrană. Plebea care era hrănită cu pâine dela Melania, a simțit ce pericol o amenință dacă se confiscă averea Cuvioasei noastre. La vila Quintiliană nu se știa nimic de planurile lui Pompeian. Ei nu aflară lucrul decât odată cu vestea morții Prefectului. «Când știură tot ce s'a petrecut, mulțumiră lui Dumnezeu că nu a reușit gândul lui Pompeian, dar se mâhniră de uciderea lui».

Cu doi ani înainte de lucrurile astea, la 406, Melania se duse la S. Paulin din Nola. Rampolla arată că vizita aceasta o făcù Melania în luna Ianuarie.

S. Paulin era văr cu Melania Antonia și prin urmare un fel de unchiu al Melaniei noastre. Cardinalul spune că S. Paulin era văr primar cu C. Melania cea bătrână. Spaniol de origină, născut și crescut în Galia, S. Paulin [1]) fusese discipol al lui

1) Asupra S. Paulin din Nola, vezi André Baudrillart. Saint Paulin, évêque de Nole și L'abbé F. Lagrange. Historie de S. Paulin de Nole. Despre acest sfânt există o teză susținută în 1904, la Universitatea din București, pentru obținerea gradului de licențiat în teologie de către G. Popescu-Frățilești.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Ausoniu. Când acest ilustru retor fù ridicat la Consulat, în zilele împăratului Gratian, Paulin se împărtăşi din graţia învăţătorului său. Guvernator al Epirului şi al Albaniei, Edil, Prefect al Urbei şi în fine Consul chiar, Paulin pătrunse în Senat. Senator se distinse între colegii săi şi Ausoniu îl numeşte stâlpul Senatului. Bogat, puternic, cu un viitor din cele mai strălucite, el părăsì deodată totul şi se retrase la Nola în Campania, unde clădì o biserică măreaţă pe mormântul S. Felix. Lângă Biserica S. Felix, el clădì o mânăstirè de călugări şi alta de călugăriţe pentru soţia lui, Tarasia. Hirotonisit preot, în cele din urmă fu alesEpiscop al Nolei. Lui i se datorează introducerea clopotelor în serviciul bisericesc. S. Paulin este unul din cei mai eleganţi scriitori bisericeşti. Poemele şi epistolele ce ne-au rămas dela el, sunt o podoabă a literaturii latine şi un izvor bogat pentru istoria bisericească.

La Nola mai fusese Melania în 402, când împreună cu toţi Valerii, ieşì întru întâmpinarea Antoniei Melaniei, ce se întorceà din Orient ca să-şi revadă neamurile şi patria. E probabil că atunci Me-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

lania a întâlnit la Nola și pe S. Nichita. Cardinalul Rampolla arată că S. Nichita a fost de două ori în Nola, și stabilește că în 402, el erà oaspele S. Paulin.

S. Nichita, Episcopul Remesianei (Nicopolei), este Apostolul românilor. Lui i se datorează introducerea creștinismului în Dacia. Căci, dacă au venit în Dacia creștini, odată cu primele legiuni romane; apoi este absolut sigur că ei erau foarte puțin numeroși în niște legiuni, care în primele două secole se compuneau în imensa lor majoritate din ostași păgâni. S. Paulin închină o poemă (a XVII-a) lui Nichita. Acì lăudându-l, ne spune că amândoi dacii (utriusque Dacos) aleargă la glasul lui Nichita, ca să primească botezul. Acești daci erau locuitorii băștinași ei ambelor Dacii, daco-romanii, strămoșii noștri. Romanii numeau spanioli pe latinii stabiliți în Peninsula Iberică, gali pe cei stabiliți în acea provincie; și tot astfel ei numeau daci, pe latinii ce trăiau în Dacia Traiană și Aureliană, adică pe daco-români. S. Nichita erà, și el, daco-român din naștere; și toată vieața și-a sacrificat-o la creștinarea fraților săi.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

El a fost episcop de rit latin «în curent cu mișcarea literară a Bisericii latine și prin aceasta înviorând latinitatea și la el acasă, cu noui puteri, câștigate chiar dela isvor». Activitatea lui «în limba latină» s'a întins până la Tomis «și între Tisa și Nistru» [1]). Martirologiul roman spune că a predicat și a murit în Dacia. Apostolul românilor, este nu numai un strălucit reprezentant al Bisericii latine din Illyricum, ci al întregei Biserici romane. Bărbat învățat și venerabil, S. Paulin numește pe S. Nichita învățător și părinte al său. El este un scriitor foarte prețuit pentru claritatea gândirei și frumusețea neîmpodobită al limbii. Trecut în calendarul latin imediat după moarte (420), S. Nichita este cînstit și de orientali, la 15 Septemvrie. În mineiele din București, S. Nichita este numit «păzitor al acestor țări», și are polileu în ziua pomenirii sale.

Ca români, trebue să regretăm că S. Melania nu se întâlni și acum cu S. Nichita, la Nola. Cu zelul apostolesc de care

1) Pârvan. Contribuții epigrafice la istoria creștinismului Daco-Roman. București. Socec. 1911. Pag. 50, 158, 159, 162, 164, 166, 167 și 177.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

eră plin S. Nichita, poate că ar fi răuşit să convingă pe S. Melania să-şi îndrepte paşii spre Dacia, unde totdeauna a fost mare lipsă de apostolat şi de sânţenie.

In schimb S. Paulin se încercă, fără de succes, a reţine pe Melania şi pe ai săi la Nola. Văzând evlavia cu care Albina şi Melania, petrec în monastirea cârmuită de Tarasia; simţind simpatia ce-i purtă Pinian, el speră un moment că-şi va câştigà nepoţii pentru dorinţa sa. Dar după ce împodobiră cu daruri preţioase mormântul S. Felix; lăsând multe şi bogate daruri tuturor, ei părăsiră Campania, pe care altădată o guvernase Publicola.

Jefuirea Romei de hordele lui Alaric, vârâ spaimă şi jale printre cei ce trăiau până atunci în petrecere, fără nici o grijă de ziua de mâine. Mii de familii, fugeau din Roma, drumurile erau pline de care pline de oameni şi de bagaje. Prin porturi corăbiile încărcau emigranţii, spre a-i duce la un liman mai adăpostit.

Melania trebui să se gândească, şi ea, la plecare. Vândù pe ce nu curge pe apă palatul din Celiu, pe care îl jefuiseră visigoţii şi îi dedeseră foc. Palatul Va-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

riilor, acea minune a Romei, pe care nu-l putuse cumpărà Serena — căci nu aveà atâția bani, cât ar fi trebuit ca să plăteascà atâta bogăție, — căzù acum în mâna celor ce știu speculà dezastrele. Plină de scârbă de ce-i văzură ochii, Melania porni spre Sicilia, unde aveà încă mari și frumoase moșii. Acolo se instală în vila ei din Stretto de Messina, lângă Regio. Gherontie ne spune, că privind frumusețile vilei sale din Sicilia, mișcată până în suflet de tot ce o împresurà acolo, de murmurul mării, de adierea copacilor ce înconjurau vila, Melania fù cuprinsă un moment de milă pentru bogățiile de care se despărțeà. Ocupați cu vânzarea moșiilor, ispitiți de frumusețea locului, și ținuți pe loc din pricina hordelor lui Alaric; Melania și ai săi petrecură doi ani în Sicilia. Ei veniseră acolo însoțiți de Rufin din Aquileia, care își petreceà timpul cu traduceri, pe care doi caligrafi puși la dispoziția lui de Melania, le transcriau cu grijă.

După terasa vilei lor, ei avură ocazie să vadă focul și pârjolul cu care visigoții distrugeau satele de prin prejur. Jafurile

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

acestea impresionară atât de rău pe Rufin, încât căzù la pat şi murì.

Melania se ostenì a îndulcì suferinţele din apropierea ei, ajutând cu parale pe cei devastaţi şi mângâindu-i cu vorbe bune.

Infine, moartea aproape subită a lui Alaric, risipì hordele barbare, şi dete oarecare siguranţă călătoriei pe mare. In Decembrie 410, Melania însoţită de Pinian şi Albina, se îmbarcă la Regio pe o corabie, a cărei pânze luară vânt spre Africa.

Erà dat Melaniei să nu părăsească pământul italian, până nu văzù cu ochii, şi jefuirea Romei de hordele lui Alaric, şi pieirea acestei rase barbare. Şi mare parte din averea Valeriilor se duse, în ajutoare împărţite celor ce suferiră mai mult după urma acestei catastrofe, care erà începutul decăderii atotputernicilor romani.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

III.

MELANIA IN AFRICA

Pornind din Sicilia, Melania ar fi voit să treacă prin Nola, ca să ià încă o binecuvântare dela S. Paulin; de aceea ea porunci căpitanului corăbiei să cârmească spre portul Nolei. Vântul însă erà absolut contrar și Melania, totdeauna supusă voiei Celui de sus, hotărî să lase corabia să meargă încotro o mână vântul. Și așà, după câteva ceasuri, ei ajunserà în portul unei mici insule ce părea agitată de o mare revoluție. Locuitorii de frunte, femeile și copiii lor, zăceau în lanțuri. Poporul se văità în desperare. Toți alergau încoace și încolo, plini de groază. Cete de visigoți înconjurau piața, și corăbiile barbarilor păzeau portul. Gherontie nu ne spune numele ostrovului ăsta; dar ne

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

povesteşte că episcopul locului, cum văzù pe Melania că se dă jos din corabie, merse spre ea, şi în genunchi o rugă să vie în ajutorul unei creştinătăţi nenorocite. Barbarii cereau locuitorilor o mare sumă de bani, bieţii locuitori adunaseră tot ce aveau, dar tot le lipseà două mii cinci sute bani de aur, până a împlinì suma cerută. Plânsetele, rugăciunile nenorociţilor nu putuseră îndulcì pre barbari, cari acum se pregăteau să ià în robie pre locuitori şi să devasteze insula lor. Imediat Pinian numără visigoţilor suma ce lipseà locuitorilor, ba le mai dete încă cinci sute bani de aur şi desrobì o matroană romană, ce zăceà în lanţuri pe galerele lor. Suma dăruită cu ocazia aceasta, întrece valoarea a cinci sute de mii de lei, bani din ziua de azi. Insula pre care o mântuì astfel Melania, se pare că a fost una din insulele Lipari.

De acolo Melania porni de-adreptul în Africa, şi se scoborî la Cartagena. Comitele provinciei erà atunci unul anume Eraclie care, după cum povesteşte S. Ieronim, găsise nimerit să profite de nenorocirea Romei, ca să se îmbogăţească. In

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

acest scop jefuià pe romanii ce căutau adăpost în provincia cârmuită de el, şi pe care se gândeà să o transforme într'un regat al său. Se spune că mergeà până a vinde pe aceşti nenorociţi negustorilor de sclavi, cari îi duceau în Orientul mai depărtat. Femei din cele mai ilustre familii, erau vândute haremurilor persiane. Proba Faltonia, o vecină a Melaniei, de pe când locuià palatul celimontan, abia putù să scape de soarta aceasta, pe care Eraclie i-o pregătise ei şi nepoatei sale Demetria, ce o însoţise în Africa. Aşà păţeau mai toţi cei ce veneau din Italia. Corăbiile erau adăstate de slujitorii lui Eraclie. Imediat ei puneau stăpânire pe corabie, ridicau tot ce găseau acolo, şi pe călători îi duceau înaintea lui Eraclie, spre a dispune de averea şi soarta lor. Slujitorii lui Eraclie, nu deteră însă nici o importanţă unei corăbii ce aduceà nişte călugări slăbiţi de post şi îmbrăcaţi în haine sărăcăcioase. Nici măcar nu se osteniră a cercetà borfele lor, care nu puteau conţine altceva decât pâine uscată, şi ceasloave murdărite de mâinile neîngrijite ale drumeţilor.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

S. Augustin fusese vestit de sosirea Melaniei, şi ar fi dorit să vie înaintea ei la Cartagena; dar ocupat cu nişte conferinţe la care chemase pe donatişti, se mulţumì a le urà în scris bun venit în ţara lui [1]).

Melania trebuì să se gândească îndată la locul unde se va aşezà, şi se decise a se duce să trăiască în Tagast. Cartagena şi Ipona erau oraşe prea mari şi prea lumeţe. Tagastul, un orăşel drăguţ şi liniştit, aveà marele avantaj de a fi păstorit de un arhiereu învăţat şi cuvios. Episcopul Alipie erà şi bun prietin al S. Augustin. Toate acestea deciseră pe Melania, în favoarea oraşului Tagast, ce erà şi foarte apropiat de Ipona.

Melania ţineà să fie cât mai aproape de S. Augustin, pe care îl consultà ca pe un bun dascăl în ale călugăriei. Venirea Melaniei în Africa, fusese determinată şi de nevoia de a vinde imensele domenii ce posedà în acel continent. Se pare că banii ce prinse la început din vânzările ce făcù, fù înpărţit în milostenii nu tocmai potrivite.

1) S. Augustin. Epistola CXXIV.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Este greu meşteşugul împărţirii milosteniilor. Adeseori sufletele milostive, sunt înşelate de şireţi prefăcuţi. Apoi nici chiar milostenia făcută personal fiecărui călugăr în parte, nu este de sfătuit. Acolo unde există o viaţă într'adevăr călugărească, când stareţii sunt realmente părinţi sufleteşti şi împart frăţeşte milosteniile, cea mai bună milostenie este cea făcută mănăstirei. De aceea atât Alipie al Tagastului, cât şi S. Augustin şi Amelie al Cartaginei, sfătuiră pe Melania să fie mai prudentă cu împărţirea milelor şi o opriră a mai dà bani în mâna călugărilor. «Ceeace dai aşà este cheltuit iute şi fără folos. Dacă vrei să-ţi faci, pomenire veşnică dă fiecărei monastiri o casă, moşii şi venituri»; o sfătuiră arhiereii aceştia.

Melania îi ascultă şi, după ce asigură existenţa a o mulţime de monastiri, ea însăşi întemeiă două monastiri în Tagast. Clădì una pentru călugări şi alta pentru călugăriţe. In cea dintâiu se adăpostiră optzeci de călugări, în a doua intrară o sută treizeci de monahii. Mai toţi erau foşti robi de ai Melaniei, liberaţi de ea şi transformaţi în adevăraţi fraţi ai ei.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Africa erà plină de călugări ieşiţi din straturile de jos ale societăţii. Aşà puternică erà atunci credinţa lor, încât oamenii aceştia simpli se făceau vrednici de admiraţia lumii întregi. «O mulţime de călugări ieşiţi din rândul robilor şi al meseriaşilor, au ajuns mari prin virtute şi vrednici să fie daţi de pildă altora"; scrie S. Augustin.

S. Paola adunase, şi ea, tot femei simple în monastirea ei. Ei, îi scrià S. Ieronim, aceste rânduri: „Nu te ţine mai presus de ele. Toate aveţi acelaş ceresc mire, toate cântaţi aceleaşi cântări, toate vă împărtăşiţi din acelaş pahar al mântuirei, de ce dar nu aţi mâncà cu toatele la aceiaş masă?".

Melania care cunoşteà sfaturile acestea, erà destul de inteligentă ca să înţeleagă că cu cât omul este mai sus pus, cu atât este dator a se scoborî mai la nivelul celorlalţi, ca astfel să-i poată cucerì mai bine. De aceea Melania reuşì să ridice pre călugăriţele ei la acel înalt grad de perfecţie omenească, la care numai prin monahism se poate ajunge.

Spre a obţine un aşà de fericit rezul-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

tat, Melania nu se dete înlături dela nici o osteneală. Nu fù jertfă prea grea pentru Melania, când erà vorba să deà exemplul surorilor sale. Aspra rasă de lână ordinară, i se părù o haină luxoasă, Ea o schimbă pe alta făcută din in ordinar și grosolan. Reuși să ajuneze câte cinci zile dearândul; doar Sâmbăta gustà ceva la asfinţitul soarelui, după vecernie. In păresimi nu mancà, nici Sâmbăta. Toată hrana îi erà o pâine de orz și legumele fierte în apă chioară, ce gustà Dumineca. În toate zilele, nu mâncà decât dela Paște până la Rusalii.

Posturile acestea întreceau posturile cele mai aspre. S. Antonie nu ajunà decât trei zile dearândul, și călugăriţele din lavra S. Eufrosina nu putuseră niciodată răbdà ajunarea cinci zile.

Un moment se gândì Melania să se închidă într'o ladă de lemn, în care să nu se poată mișcà; dar duhovnicii ei nu îi deteră voe să facă lucrul acesta. Ei crezură că Melania e menită a face alte lucruri mai minunate, și mai spre folosul obștesc.

In adevăr, ea îșì petreceà timpul copiind Sânta Scriptură și operile S. S. Părinţi.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

In vremea când tiparul crà necunoscut, copiatul acesta constituià o operă de cel mai mare folos ; o necesitate imperioasă. Sfătuindu-se cu Episcopul Alipie, un bun cunoscător al Scripturilor, Melania lucrà ceasuri întregi transcriind cărţile cele mai trebuincioase. Manuscrisele eşite din Monastirea Cuvioasei Melañia, erau foarte apreciate de cunoscători. La Gand, în anul 1848, s'a vândut biblioteca Monastirei Stavelot şi atunci a ieşit la iveală un manuscris din secolul XI, conţinând scrieri de ale S. Grigorie de Nazianz, în fruntea căruia se citesc aceste cuvinte : „Usque huc contuli de codice Santa Melania Rome".

Melania vindeà manuscrisele ei, şi preţul dobândit îl împărţeà săracilor.

Rugăciunea, postul şi cârmuirea monastirei nu erà destul pentru Melania. Ea găseà vreme şi pentru a propăvăduì binele. Când dà ochii de boeri şi cocoane, cari îşi petreceau vieaţa în plăceri, ea nu le ocoleà adevărul. Adese ori le ziceà : „Vieaţa e scurtă. De ce să ne stricăm trupurile, ce sunt locaşurile Domnului ?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Locuința lui Hristos, de ce să o spurcăm prin necurăție?“

Păgânii și ereticii, erau și ei obiectul dragostei și îngrijirilor Melaniei. Ii milostiveà, îi mângâià la necazuri, și mai ales se ocupà de sufletul lor. Numeroase sunt conversiunile pe care le făcù Melania, în Africa.

O frumoasă victorie a Melaniei, este conversiunea a o mulțime de samariteni de acilea. Isgoniți din Ierusalim, odată cu evreii, la dărâmarea cetății de Titu, samaritenii se risipiră și ei pe toată fața pământului. Socotiți, de stăpânirea romană, una cu ovreii; ei formau în realitate comunități cu totul deosebite și se țineau departe, atât de izraeliți, cât și de creștini. Până azi trăesc ultimile rămășițe ale acestui popor dârj și încăpățânat, care deosebindu-se tot mai mult de ovrei, totuși e foarte recalcitrant și la botezare.

In secolul V, samaritenii erau foarte numeroși. De conversiunile dobândite printre samariteni ne vorbesc toate viețile Sfintei; doar Diekamp se îndoește de faptul că aceste conversiuni le-a făcut Melania în Africa, unde el nu crede că erau sa-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

mariteni. Totuș Gherontie, biograful S. Melanii, copil crescut de Melania și care mai târziu ajunse duhovnicul monastirei cârmuite de S. Melania, nu e posibil să fi făcut confuziune. Cardinalul Rampolla arată amănunțit temeiurile pentru care îndoelile lui Dieckamp nu pot fi ținute în seamă, și de ce cată să nu se îndoim că samaritenii creștinați de Melania, trăiau în Africa [1]).

Conversiunea aceasta a samaritenilor, merită o deosebită atențiune. Ținând seamă de încăpățânarea caracteristică a samariteanului, rezultatul la care a ajuns Melania ne dă idee de bunătatea ei, de răbdarea și înțelepciunea cu care a fost înzestrată dela Dumnezeu.

Se vor găsì desigur cari să se mire, de faptul că se face atâta caz de acest prozelitism. Creștinii adevărați, știu însă că prozelitismul este pentru ei o datorie, căci el este cea mai mare dovadă de iubire sufletească. Siguri că nici un suflet nu se poate bucurà de toată fericirea, ce i se pregătește dincolo de mormânt, dacă

1) Rampolla. S. Melania. Pag. 217—219.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

nu a mărturisit adevărata credință și nu a trăit așà cum poruncește Domnul Nostru Iisus Hristos; creștinul ține să împărtășească fericirea aceasta cât mai multor suflete, și se ostenește în acest scop. Apoi el știe că prozelitismul este ordonat de însuș Mântuitorul, care a zis: „Mergeți de botezați noroadele". „Invățați-i pre ei!"

Sectele creștine, cari își fac laudă din aceea că nu fac prozelitism, dovedesc prin însăși lucrul acesta că s'au depărtat dela învățătura lui Hristos. S. Melania nu erà din rândul lor.

Ea știa că Biserica dorește mântuirea tuturor oamenilor, dar că pentru aceasta fiecare trebue să dorească sincer și în deplină libertate mântuirea. Melania făcù dar prozelitism. Pentru aceasta ea se ostenì să câștige inima celor rătăciți, lămurindu-i asupra rătăcirilor lor, dându-le exemple vii la ce perfecțiune morală se poate ajunge, prin creștinism.

Siluirile și persecuțiunile, ca și cumpărarea conștiințelor, nu aduc nici un folos sufletesc nici celui ce le întrebuințează, nici celui asupra căruia se întrebuințează; ele sunt tot așà de reproba-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

bile, ca şi întrebuinţarea falşului şi a calomniei. Cu chipul acesta nu se face prozelitism. Sectele cari întrebuinţează astfel de mijloace spre a-şi înmulţi sau păstrà credincioşii, sunt tot aşà de departe de învăţătura lui Hristos, ca şi cele ce-şi fac fală din aceea că nu vor să facă prozeliţi.

Pe lângă ocupaţiunile acestea, S. Melania foarte adesea mergeà la Ipona de cereà sfaturi dela S. Augustin, şi petreceà prasnicile în catedrala episcopală din acel oraş. Erau vechi legăturile ce legà pe Episcopul Iponei cu familia Valeriilor. Ştim că Publicola întreţinuse o corespondenţă cu S. Augustin, şi Cuvioasa Melania Antonia erà adesea ospătată de acest sfânt episcop. Ea murise chiar acolò, câteva săptămâni numai după perderea unicului ei fiu. S. Augustin povestì Melaniei câtă durere făcù Melaniei moartea lui Publicola, şi cum i-a fost peste putinţă a-i supravieţuì multă vreme.

Vizitele acestea la Ipona, erau destul de dese. Intr'una din ele, se petrecù un fapt de care vorbesc vieţile sfintei, şi care meritä a fi cunoscut. Venise în Ipona, Melania, însoţită de Pinian şi de Epis-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

copul Alipie. Erau toți în catedrală, când de odată norodul începù a strigà: Pinian preot! Pinian preot! Și nu încetà de loc, cu toate stăruințele lui Augustin de a-i liniști. Poporul cereà hirotonia lui Pinian. Lucrul acesta erà un obicei destul de răspândit în timpul acela. Așà fusese ridicat S. Amvrosie la arhiepiscopia Milanului, așà ajunsese S. Paulin preot și episcop la Nola, chiar S. Augustin tot în chipul acesta fusese silit să primească hirotonia. La început Biserica tolerà aceste neregulate hirotonii, fiindcă ele se întâmplau rareori și totdeauna căserà rezultate extraordinare. Cu timpul însă, se abuză de această facultate. Poporul mânat de interese cu totul altele decât cele duhovnicești, cereà hirotonii pe care Biserica nu le puteà încuviința.

O probă de așà abuz, erà și cererea de hirotonire a lui Pinian. Iponezii murmurau în contra Episcopului lor, pe care îl învinovățeau că nu se interesează de nevoile lor lumești. Episcopiile africane, erau foarte numeroase și destul de mici. Ele nu erau nici cât o plasă din județele României. Când într'o așà eparhie, se

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

așezà un bogătaș creștin, în eparhia aceea curgeà lapte și miere. Își poate dar închipuì oricine ce puteà fi cu episcopia Tagastului, în zilele Melaniei; și ne explicăm ușor că iponezii erau geloși pe vecinii lor. Căutau dar un mijloc ca bunătățile ce căzuse asupra Tagastului, să treacă în Ipona. Ei crezură că silind pe S. Augustin să hirotonisească preot în Ipona pe Pinian, vor silì pe Melania să părăsească Tagastul. Dar Pinian nu vroià să primească preoția și S. Augustin, care știà care este pricina ce făceà oile sale să-l dorească preot, nu se arătă dispus a le face voia. Văzând aceasta, poporul se revoltă de-a binelea, Catedrala începù să urle, piața se umplu de oameni furioși, așà că zilele S. Augustin erau chiar în pericol. Atunci Pinian, trimise emisari printre răsvrătiți ca să le spue că dacă S. Augustin va fi silit să hirotonisească pe Pinian, Pinian fuge din Africa. El se obligă însă să rămâe în Ipona, dacă poporul renunță a-l cere de preot. Cum acesta erà fondul dorinței poporului, se făcù pace. Răsvrătiții cerură un legământ scris. Numai după ce jură că se va în-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

toarce în Ipona, îi deteră drumul ca să însoţească pe Melania până la Tagast. Albina, care rămăsese acasă, se înfuriă auzind toate acestea, şi nu voià deloc a se învoi ca Pinian să se ducă de acolo. Ea credeà că un legământ obţinut în silă nu leagă pe nimeni, şi aveà în fond toată dreptatea. Dar S. Augustin scrise lui Pinian rugându-l a se ţine de vorbă, ca să nu deà o pildă rea şi ca să arate cât trebue respectat jurământul, chiar când este siluit.

De altfel foarte curând, iponezii nu se mai interesară de Pinian, care acum numai aveà aşà mari bogăţii de împărţit. Când în 417, Melania părăsì Tagastul spre a se duce la Ierusalim, Pinian plecă şi el din Ipona, fără ca poporul să se arate supărat de plecarea unuia care nu împărţeà milostenii prea multe.

In veacul V, o călătorie se făccà mult mai încet decât ne putem închipuì noi, cei obişnuiţi cu drumurile de fier şi cu automobilul. Dela Tagast la Ierusalim, Melania făcù aproape un an pe drumuri. Mergeau când cu carul cu boi, când pe catâri ori cămile. Şi se opreau pretutindeni unde erà nevoe de ei, sau unde ei

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

aveau nevoe de binecuvântările vre-unui episcop sfinţit, ori de sfaturile vre-unui călugăr cuvios. Nu avem multe amănunte asupra călătoriei lor, dar ştim că se opriră mai mult timp în Alexandria.

Ei fură acolo oaspeţii S. Chiril al Alexandriei [1]). Acest vestit patriarh, nu erà numai om învăţat şi călugăr îmbunătăţit. El fusese crescut de mic copil de unchiul şi predecesorul său, Patriarhul Teofil, care îi dase învăţătură multă şi o educaţie aleasă.

Până atunci S. Chiril nu cunoscuse personal pe S. Melania, dar faima ei ajunse de mult până la el, care de sigur cunoscuse pe Antonia Melania, maica binefăcătoare a călugărilor egipteni, şi care erà neuitată în Egipt.

Gherontie ne spune că S. Melania stătù mai mult în Alexandria, şi că primirea ce-i făcù S. Chiril, întrecù toate aşteptările Cuvioasei.

Nu ştim anume ce preocupà pe S.S. Chiril şi Melania în conversaţiunile lor. Dar cunoscând zelul lor pentru ortodoxia

1) Rampolla. S. Melania. Pag. 212.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

catolică, ştiind ce bun bisericaş erà S. Chiril, dela care avem ceasurile împărăteşti ce se citesc în Sfânta şi Marea Vineri; ne putem închipuì că au trebuit să vorbească, şi de controversele religioase ce pasionau lumea teologică, şi de chipul cum se poate mai bine împodobì slujba dumnezeiască.

Gherontie povesteşte cum, în 417, se anunţă sosirea în Alexandria a unui călugăr cuvios, Nestorie, vestit pentru proorociile sale, şi care aveà darul să vindece boalele. Poporul întreg îi eşì înainte ca să-i sărute mâna şi să-i ceară blagoslovenie. Melania cu Pinian şi Albina, merseră şi ei înaintea lui Nestorie. Nestorie îi oprì lângă el, şi după ce se duse lumea cea-laltă, îi binecuvântă şi le spuse vorbele acestea: «Nu slăbiţi în credinţă! Sfârşitul încercărilor este începutul bucuriei. Ce sunt suferinţele trupului acesta, pe lângă slava care se va arătà vouă?»

Cuvintele şi binecuvântarea lui Nestorie îmbărbătară pe cuvioşii noştri. Ei părăsiră Africa cu dorul de a se face vrednici de Sion.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Din Ierusalim, Melania mai venì odată în Africa, împreună cu Pinian.

Vânzându-şi moşiile ce aveau în Spania, din productul acela ei hotărîră a miluì cetele călugăreşti ce trăiau în Egipt. Voià Melania să miluiască, şi ea, pe cuvioşii ce fuseră altă dată hrăniţi de bunica ei. Ţineà apoi să vadă cu ochii monahismul acela, care minunase întreaga creştinătate, prin perfecţiunea lui.

Ei erau dascălii călugăriei. Vorbind de ei, S. Ieronim zice: «Toate meseriile au dascălii lor. Militarii trebue să înveţe dela Camil, Fabricius, Regulus şi Scipion. Filosofii ascultă de Pitagora şi Socrate, de Platon şi Aristot; poeţii de Omer şi Virgiliu, Menandru şi Terenţiu. Istoricii studiază pe Tucidide, Salustiu, Herodot şi Titu Liviu. Oratorii imitează pe Lisias, pe Grachi, Demostene şi Cicerone. Modelele şi dascălii noştri, ai călugărilor, sunt Pavel, Antonie, Iulian, Ilarion şi Macarie [1])».

Cu îmulţirea creştinilor, erà pericol ca creştinismul să nu se transforme într'o lege

1) S. Ieronim, Epistola LVIII.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

lumească. Mulţimea demnitarilor împărăteşti tindeau, prin faptele şi legiuirile lor lumeşti, la aceasta. Prin vieaţa şi exemplul lor, Părinţii pustiului înlăturară pericolul [1]). S. Ioan Chrisostom, vorbind de aceşti sihastri, spune: «In Egipt veţi găsi un pustiu ce întrece raiul. Acolo veţi dà de şase sute de cete îngereşti în chip omenesc, noroade de mucenici, soboare fecioreşti. Acolo a pierit puterea Satanei şi străluceşte Impărăţia lui Hristos» [2]).

Părăsind Ierusalimul în 419, Melania şi Pinian se opriră în împrejurimile Alexandriei, unde trăiau câteva mii de călugări. In pustiul acesta văzuse Palladie, mai de mult, pe vestitul Dorotei schimnicul, cel ce munceà ziua cărând bolovani, şi noaptea împletind la rogojini. Acolo admirase altă dată Antonia Melania, pe Cuvioasa Alexandra, ce trăià în chilia ei neprimind pe nimeni, şi luându-şi hrana de pe o ferăstrue, în care îi puneau ale mâncării fără să deà cu ochii de ea.

1) Goyau. Sainte Mélanie. Pag. 150 şi urm.

2) S. Ion Chrisostom. Omilia dela Matei VIII. 4. (Migne, LVII. col. 87).

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Acum, scrie Gherontie, Melania şi Pinian „mergeau prin chiliile călugărilor şi ale fecioarelor, împărţind mila înţelepţeşte, dând fiecăruia după nevoia lui. Ajungând în chilia unui sfânt, Ava Efestion; ei îl rugară să primească câţiva bani de aur. Călugărul refuză totul. Cuvioasa, văzând cu groază că nu aveà în chilie altceva decât o scoarţă, un coş cu pâine uscată şi o solniţă; ascunse aurul sub sare. Ei plecară repede, ca nu cumva să prindă de veste pusnicul. Dar nu apucaseră să fi trecut gârla, când iată venì după ei omul lui Dumnezeu şi îi întrebă, ce să facă el cu aurul. Melania îi răspunse să-l deà la săraci, dar el îi spuse că în pustiu nu sunt săraci; şi văzând că nu poate să-i convingă a primì aurul înapoi, Efestion îl asvârlì în apă".

Intrând apoi în Alexandria, la curtea S. Chiril şi prin monastiri, văzù pe cârmuitorii cetelor călugăreşti, pe S. Ava Victor, S. Ava Ilie, pe Arhimandritul Tebaidei şi pe toţi ceilalţi stareţi vestiţi. Dela Arhimandritul Tebaidei, aflară cum sunt organizate chinoviile pahomiene. Melania nu se duse la Tebaida, căci monas-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

tirile S. Pahomie erau organizate în aşà chip, încât se ţineau toate numai prin munca călugărilor; ele nu aveau nevoe de milostenie.

Se duse însă prin chiliile schimnicilor din Nitria, unde Amon cârmuià pe călugări şi fosta lui nevastă, pe călugăriţe. Erau acolo vre-o cinci mii de călugări, cari trăiau fiecare în sihăstria lui, departe unii de alţii. Toţi se adunau Sâmbăta şi Dumineca în biserică, de ascultau liturghia şi se împărtăşeau din Sfintele Taine.

Gherontie ne spune că pretutindeni călugării o primeau pe Melania, ca şi pe un bărbat călugăr, fiindcă „aveà cuvioasa aceea duh bărbătesc în ea, sau mai bine încă, ceresc".

Unul din cuvioşii din Nitria, dete Melaniei o mantie călugărească, o scufie şi o curea. Gherontie spune că ea încinse cureaua aceea, de care se slujì uneori spre a face minuni; iar mantia şi scufia o puse bine, ca să le îmbrace la moarte.

Dupăce vizită toate monastirile şi pe călugării vrednici de văzut; după ce împărţì la biserici, călugărilor şi monasti-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

rilor toţi banii ce aduseră cu ei, Melania şi Pinian pleacă ducând cu ei binecuvântările S. Chiril şi ale tuturor sfinţilor egipteni.

Melania erà nerăbdătoare a se întoarce în Ierusalim, unde o adăstà Albina. Acolo ea are de gând să se încerce a trăì, la fel cu sihastrii din pustiurile Egiptului şi Africei.

De aceea dar, fără teamă de greutăţile iernii, Melania părăsì în grabă Africa, pentru a doua, şi ultima oară.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

IV.

S. MELANIA IN IERUSALIM

După o călătorie de două săptămâni, — pe atunci drumul din Alexandria la Ierusalim se făceà în şasesprezece zile, — Melania şi ai săi intrară în cetatea Sionului.

Tot ce prinseseră până atunci din vânzarea averilor lor, cuvioşii noştri îl împărţiseră în milostenii. Puţinul ce mai aveau încă, chiar în ziua sosirii lor, îl duseră Episcopului din Ierusalim, ca să fie împărţit, de el, săracilor. De a doua zi câteşi trei, lipsiţi de orice avere, începură să vie regulat la episcopie, ca să primească tainul ce episcopia împărţeà dimineaţa cerşetorilor lipsiţi de mijloace.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

În secolul IV și V, asistența publică o făceau episcopiile, cari centralizau milele creștinilor evlavioși, și le împărțeau apoi cu socoteală celor ce într'adevăr erau lipsiți de cele trebuincioase vieții. Această cutie a milelor erà administratà de unul din diaconii episcopiei ; Episcopul locului dà o mare însemnătate acestui serviciu public necunoscut pe pământ, înainte de întemeierea creștinismului. Statul antic, în păgânătatea lui, nici ideie nu aveà de asistența publică ; și nici culturile păgâne nu cunoșteau milostivirea. Nici chiar împărțirea de pâine și de grâne, ce se făceà la Roma plebei, nu aveà de loc caracterul unei asistențe pentru săraci. Se împărțeà de mâncare plebei, fără deosebire, și aceasta numai în scop politic și electoral.

Statele creștine, niciodată nu au contestat Bisericii dritul de a conduce asistența publică. Bărbații de Stat demni de acest nume, au înțeles în totdeauna că Statul, din pricina organizării sale complexe, nu va puteà niciodată să fie un drept și inteligent împărțitor al milelor. A trebuit să vie revoluția franceză din 1789, cu tendințele sale anticreștine, a trebuit să a-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

jungă francmasoneria stăpână pe politica lumei, pentru ca în anumite țări să-și creeze și Statul oficii de asistență publică. Această asistență însă, de câte ori a fost controlată, s'a dovedit a fi mai mult o casă de căpătuire a neamurilor și a clienților celor puternici, decât un ajutor al săracilor adevărați. Nu așà erà cutia milelor dela Ierusalim. Acolo veneau regulat bătrânii, schilozii și neputincioșii de li se dà hrană; din casa aceia se milostiveau călugării și sihastrii slăbiți de posturi, și cari își petreceau timpul rugându-se pentru miluitorii lor.

Când S. Melania puse piciorul în Ierusalim (418), orașul erà cu totul altcevà decât este acum în zilele noastre.

Cetatea lui David și templul lui Solomon, erau de mult distruse de soldații lui Titu. Patriarhatul creștinesc, întemeiat de S. Apostol Iacov, dispăruse și el tot de mult.

Pe ruinele Sionului din legea veche, romanii au fost ridicat un oraș nou — Elia — în care domneau legile romane și culturile păgânești. In Elia nu prea se găseau nici creștini, nici jidovi, și unii și alții neiu-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

bitori de idoli, şi unii şi alţii persecutaţi de împăraţii idolatri. Ovreii erau bănuiţi ca vrăjmaşi ai cârmuirii romane în Palestina. Creştinii erau trataţi ca o sectă periculoasă şi contrară ideii de Stat.

De abia trecuse un secol, de când S. Constantin cel Mare, împăcase ideia de Stat roman cu creştinismul. Atunci S. Elena, mama lui, venise în Ierusalim, şi în chip miraculos descoperì lemnul adevăratei cruci. Această Sântă Impărătească ridică Ierusalimul Legii celei noui, clădind monastiri şi biserici frumoase pretutindeni, pe unde tradiţiunea spuneà că a pătruns Mântuitorul. Ea zidì frumoasa biserică dela S. Mormânt, şi tot ei se datorează sfintele locaşuri din Vitleem.

Dacă duhul dihoniei nu ar fi pătruns mai târziu între creştini, Ierusalimul nu ar fi fost dat pradă mahomedanilor; şi în tot cazul, odată recucerit de creştinii cruciaţi, nu ar mai fi fost posibil să recadă sub stăpânirea semilunei. Toate aceste nenorociri nu au venit asupra noului Ierusalim, cel împodobit creştineşte de S. S. Impăraţi Constantin şi Elena, decât pentru păcatele noastre ale creştinilor, celor

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

ce nu simţim ce ruşine este ca Mormântul Domnului să fie păzit de necredincioşi, ca turcul să fie cel ce menţine linişte şi ordine în acel sfânt locaş.

Nu ştim dacă Dumnezeu permise Melaniei să prevadă această nenorocire. Probabil că ea nici nu a gândit că în acele locuri unde trăise, murise şi înviase Dumnezeul-om, unde atunci vieţuiau la umbra paşilor lui mii de călugări cuvioşi, va domni vreodată Califul lui Mahomed.

Am spus, mai sus, că Melania încredinţă tot ce mai aveà parale, Episcopului din Ierusalim. In adevăr, în zilele Melaniei, cetatea sfântă erà ocârmuită de un simplu episcop, sufragan al Arhiepiscopului Chesareiei, şi prin urmare ţinând de Patriarhia Antiohiei. D'abia câţiva ani după moartea Melaniei — la 451 — Episcopul Iuvenalie obţinù dela Sinodul din Calcedon, ridicarea unei a cincea patriarhii, pentru Scaunul Ierusalimului. Se ştie că Maxim I, Patriarhul Antiohiei, protestă la început contra acelui canon care întemeiă Patriarhia Ierusalimului, şi care puse sub ascultarea acestui scaun patriarhal o mulţime de eparhii, ce până atunci

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

le ocârmuise el; dar văzând că în cele din urmă Papa Leon cel Mare se învoeşte la aceasta, se supuse şi el [1]).

In secolul al V, fiind dar Ierusalimul o simplă episcopie din Patriarhia Antiohiei, în Biserica Ierusalimului domneau riturile antiohiene, care nu aveau nimic aface cu ritul bizantin. Se ştie că d'abia în secolul X a început să pătrundă în Antiohia ritul bizantin. In zilele S. Melanie, în Antiohia ca şi la Ierusalim, se slujeà liturghia siriană a S. Iacov [2]).

Liturghia S. Iacov s'a păstrat mai mult timp în Ierusalim, decât chiar în Antiohia. In secolul XIII, Teodor Balsamon, spune că «locuitorii din Ierusalim şi Palestina, la prasnicele cele mari săvârşesc liturghia S. Iacov». Acestei liturghii au rămas multă vreme credincioşi locuitorii Ierusalimului, unde amintirea ei nu a dispărut niciodată cu desăvârşire. Din această pricină la 30 Decembrie 1900, în ajunul pomenirei S.

1) C. Charon. Histoire des patriarchats Melkites. T. I. Pag. 261 (Roma Forzani et Comp. 1900).

2) Liturghia siriană, numită a S. Iacov, nu este opera acelui apostol, tot aşà precum liturghia bizantină numită a S. Ion Chrisostom, nu este opera acestui ierarh. Lucrul este dovedit ştiinţificeşte, şi nici nu se mai discută asupra lui.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Melania, Patriarhul ortodox-neunit Damian a poruncit să se slujească acea liturghie în paraclisul seminarului S. Cruci, urmând a se urmà aceasta în fiecare an [1]).

Afară de liturghia și riturile antiohiene, în Ierusalim se săvârșeau anumite ierurgii la locurile unde a trăit, pătimit și a înviat Mântuitorul [2]).

Natural fù dar ca primul an al ședерii lor în Ierusalim, cuvioșii noștri să-l petreacă vizitând minunatele locașuri Dumnezeești ce împodobeau Ierusalimul, Vitleemul, Nazaretul și toată Palestina. Cu ocaziile acestea, ei căutară să se familiarizeze cu ritul oriental particular Bisericii din Ierusalim. Melania se pregătià mai ales pentru sihăstria, în care aveà de gând să se închidă.

Pentru acest gând al ei, Melania cerù sfaturi duhovnicești dela S. Ieronim pre

1) Liturghia fù atunci săvârșită de Arhiepiscopul din Zante, obișnuit cu liturghia S. Iacov, ce nici odată nu a dispărut din insula aceia (Echos d'orient T. IV. Pag. 274. Anul 1901).

2) Aceste ierurgii sunt amănunțit descrise de Monahia Euharia, ce călătorì la Ierusalim în secolul IV și dela care ne-au rămas niște relațiuni scrise, asupra cărora Dom F. Cabrol C. S. B. a publicat un interesant studiu în 1895, la Paris.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

care îl găsì în Palestina, şi dela matroanele romane pe care S. Ieronim le adusese acolo, ca să le perfecţioneze în vieaţa călugărească.

Marcela, Paola, Blesila, Evdochia şi Fabiola erau ucenicele S. Ieronim. Pre ele le dete Sfântul drept modele de imitat. Melaniei. Unele dintre aceste cuvioase femei, precum fù Paola erau rude de aproape ale Cuvioasei noastre. Aceasta din urmă fusese chiar câtva timp în Monastirea Melaniei din Tagast: Acum o găsì în Vitleem într'o monastire întemeiată de S. Paola şi unde stareţea fiica ei, Eustochia. In monastirea aceasta, întâlnì Melania, pentru prima oară, pre S. Ieronim de îl rugă să o călăuzească şi pre ea, în păsurile ei.

Erà Melania gata a se închide într'o chilie pre Muntele Măslinilor, când deodată se pomenì iarăşi bogată. Vechilul ei din Spania, reuşise să vândă bine moşiile ce aveà Cuvioasa în ţara aceia, şi îi trimise preţul dobândit. Aceasta hotărî pre Melania să meargă în Egipt, şi să nutrească cetele de călugări cari altă dată trăiseră din mila Melaniei celei bătrâne.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Luă cu ea pe Pinian. Albina rămase ca să supravegheze clădirea chiliei în care Melania aveà să se închidă, la reîntoarcerea ei.

De milosteniile ce împărţi Melania în Egipt şi de minunăţiile ce văzù ea la călugării deacolo, am vorbit mainainte.

Când revenì în Ierusalim, ea găsì chilia ei gătită de mult. Şi în chilia aceea, pe muntele plin de sihaştri şi de călugări, trăi Melania cincisprezece ani. Mare şi minunate sunt ostenelile sale în chilia strâmtă şi goală, din care îşi făcu locuinţă. Dela Bobotează până la Paşte, Melania nu ieşià de loc din chilia în care se rugà într'una, stând pe un sac plin cu cenuşe. Când, la Inviere, ieşieà în fine din chilie, poslușnica ei, rostind chilia, erà silită să o cureţe de viermii ce mişunau sub culcuşul Sfintei care, altă dată, dormise în Palatul Celimontan în paturi de puf şi mătase.

In celălalt timp, ea primeà la cinci zile pre Pinian şi Albina, cari veneau la ea cu ale mâncării.

Uneori primeà şi pre Paula, vara ei bună, o tânără ce nu împlinise douăzeci de ani şi care rămăsese singură pe pământ.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Toți ai ei, rând pre rând o părăsiseră pentru o lume mai bună. Se dusese și S. Paula, și Eustochia și S. Ieronim. Monastirile din Vitleem vegetau, lipsite de sufletele acelea mari, cari le dedeseră viață și slavă călugărească. Vechile monăstiri latine se goleau. Cei ce vroiau să trăiască călugărește, se duceau mai bucuros în monastirile ce acum întemeiară alți călugări vestiți, născuți în pământul Palestinei, și cari, la rândul lor, deteră vieață și strălucire creștinismului. Acum toți doreau a se numì ucenici ai S. Eftimie sau ai S. Pasarie și cei cu dânșii. Și Paula, orfană în toată puterea căvântului, adese veńeà din Vitleim la Ierusalim, ca lângă Melania să reînvieze amintirile ei scumpe.

Poate că tocmai văitările Paulei, îndeamnă pe Melania să încerce a reînvià duhul Sf. Ieronim, întemeind ea o monastire pe Muntele Măslinilor. Nu știm ce decise pe Melania să iasă din chilia ei, și să reînceapă o vieață de apostolat. Sigur este că Pinian fù însărcinat să caute femei ce ar voì să se călugărească, și să le aducă Melaniei. Curând se adunară nouăzeci de monahii; și în anul 431, Cuvioasa Melania

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

ieşì din sihăstria ei, ca să conducă pe femeile acestea la mântuire, prin călugărie.

Le clădì monastire frumoasă şi începù a le învăţà binele. «Nu vă voiu lăsà în lipsă pe nimic,» le zice Melania, «dar păziţi-vă de vorbitul cu bărbaţii». Din smerenie nu primì ea stareţia, ci le puse altă stariţă. «Eu vă voiu slujì, ca o slujnică a voastră!» le spuneà ea. Şi în adevăr, nu numai slujnică credincioasă, dar mamă duioasă se făcù Melania, pentru călugăriţele ei. Ea, care petrecuse cincisprezece ani în cea mai aspră schimnicie, se arătă foarte blândă cu ucenicile ei. Nu numai că nu le îmbià cu posturile, dar face tot ce-i stă în putere ca să le îndulcească vieaţa în monastire. Chilii frumoase, mese îndestulate, chiar băi pentru curăţirea corpului zideşte Melania, în monastirea ei. Ea încercă, şi reuşeşte, a duce pe călugăriţele ei la mântuire, îndemnându-le să aibă bunătatea inimei, smerenie şi ascultare.

Ştim că Melania ajunà câte cinci zile dearândul. Totuşi pe călugăriţele ei nu le puneà la posturi grele, ci le spune că «postul este cea mai de pe urmă îmbună-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

tăţire. Precum fecioara gătită în haine albe de nuntă, nu se încalţă cu ghete de piele neagră, ci poartă încălţăminte la fel cu hainele; aşa şi sufletul împodobit de toate bunătăţile sufleteşti, are nevoe şi de post. Dar carele posteşte nefăcând şi celelalte bunătăţi, seamănă cu fata care îmbrăcată în haine sdrenţăroase ar purtà în picioare pantofi de mătase albă». «Diavolul nu mănâncă şi prin urmare poate postì, el nu doarme şi prin urmare poate veghià; dar ceeace nu poate diavolul, este să se arate iubitor şi smerit».

Ca să le arate cât preţ pune ea pe bunătatea inimei, Melania le mărturiseşte că de orişice se adastă la judecata de apoi, din partea vrăjmaşului; dar ceeace o linişteşte este aceia că «vrăjmaşul nu o va puteà învinovăţì, că a dormit vre-odată având încă mânie în inima ei în potriva cuiva». Se grăbeşte însă a le mai spune, că «fără ascultare nici cele lumeşti nu se pot duce la bun sfârşit».

De cum se îmbrăcà S. Melania în Ierusalim, ne dă Cardinalul Rampolla lămuriri foarte interesante. «Haina Melaniei erà stiharul cu mânecile lungi». «La Roma

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

cocoanele călugărite purtau o cingătoare de lână.... Melania se încingeà cu o curea de piele, ce-i fusese dată de un om al lui Dumnezeu". Călugăriţele romane purtau peste stihar un rond fără mâneci, o mantie de pânză groasă. Aşà mantie îi fusese dăruită şi Melaniei de cel ce-i dase cureaua; dar Cuvioasa nu a vrut să o pună pre ea, ci a lăsat să o îmbrace cu mantia aceea la moarte. In cap purtà culion „cucullus", adică o scufie de lână aspră, cu o basma de pânză ce o acopereà până peste umeri. Scufia [1]) fiind acoperământul pruncilor, arătà că cei călugăriţi erau curaţi şi nevinovaţi ca nişte prunci. Matroanele mai purtau şi un văl preţios „velamen"; Melania în locul acestuia purtà o învelitoare simplă „maforte" „ce-i fusese dăruită de o roabă a lui Dumnezeu, fecioară sau văduvă călugărită". Melania şi călugăriţele ei, purtau costumul acesta «în stofă încă mai aspră" decât îl purtau

1) Cu trecerea timpului, acest acoperământ al capului, în Orient şi-a schimbat cu totul înfăţişarea, încât nici de departe nu mai aminteşte scufia pruncilor, el şi-a păstrat însă numele de culion, sau de scufie. In apus s'a pierdut numele de scufie, dar calota clericilor latini a păstrat caracterul unei adevărate scufii.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatmoslivania.ro/mdrr1901_1932

călugăriţele din Roma, «aşà cum îl purtau călugăriţele din ţara aceia», din Palestina [1]).

Portul călugăriţelor din secolul IV şi V ni-l descrie S. Athanasie, prin următoarele sfaturi : «Stofa hainelor tale să nu coste bani mulţi, să fie din cele mai eftine. Rasa să nu o vopseşti, ci să rămâe în faţa fuiorului din care e ţesută. Vălul, tot în culoarea aceasta, să nu aibă ciucuri. Mânecile să acopere braţele până la vârful degetelor. Părul capului să-ţi fie tuns, şi basmaua de peste scufie să fie fără ciucuri [2])».

Melania, care avusese paraclisul ei în palatul Celimontan, care ştià că este îngăduit episcopilor, monastirilor şi creştinilor de frunte să-şi clădească paraclise particulare, dorì un paraclis şi pentru monastirea ei. Astfel de paraclise făcuse şi în ctitoriile ei monastireşti din Tagast. In paraclisul ce clădì acum în monastirea de pe Muntele Maslinilor, Cuvioasa aşezà moaştele Sfântului Prooroc Zaharia, şi ale celor patruzeci de mucenici din Sevasta. Din biografia ce ne-a rămas dela Gherontie, duhovnicul şi slujitorul monastirei,

1) Rampolla. Santa Melania. Pag. 163—166.
2) S. Atanasie. Migne, T. XXVIII, Col. 264.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

aflăm că Melania şi călugăriţele ei, ţineau tipicul călugăresc întocmai ca la Roma [1]), ceaslovul şi ierurgiile se făceau după ritul latin, care erà ritul natural şi legitim al Melaniei.

Nimeni în Ierusalim nu se sperià de lucrul acesta, căci părea lucrul natural ca fiecare să păstreze ritul în care s'a născut. Ingăduind Domnul varietatea riturilor, El a arătat oamenilor că-i este plăcut să fie lăudat şi prea mărit în felurite rituri, binecuvântate de El. De aceia fiecare este dator să ţie cu sfinţenie ritul în care s'a născut, păstrând unitatea credinţei cu Sân Pietru, Verhovnicul Apostolilor, în persoana urmaşilor lui.

Din biografia cuvioasei noastre, avem dovadă că, în timpul ei, erà obiceiul a se împărtăşi în toate zilele. Obiceiul acesta de a se împărtăşi zilnic erà general. Numai prin scăderea credinţei, şi din pricină că unele învăţături eretice au pătruns inconştient în oarecare biserici, a fost cu putinţă ca Impărtăşania să fie considerată, de unii, ca o recompensă pentru cei cu toţii

1) Rampolla. Santa Melania. Pag. 260—263.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

curaţi; şi aşà chiar să se limiteze — din rătăcire — numărul împărtăşeniilor îngăduite într'un an. Aceasta însă nu a fost niciodată învăţătura Bisericii lui Hristos, care nu uită cuvintele Domnului, şi prin urmare ştie că cu cât omul este mai păcătos, cu atât are nevoe mai mare de curăţirea păcatelor sale, precum cu cât cineva e mai bolnav, cu atât trebue să ià mai des medicamente. Şi medicament vindecător al sufletului, smerit şi pocăit, este S. Impărtăşanie. Acestea toate niciodată nu au încetat a le spune Episcopii Romei, celor dreptcredincioşi. Acum Papa Piu X, îndemnând pe toţi la împărtăşania zilnică, nu a făcut altceva decât a reînviat sfintele obiceiuri ale Bisericii primitive. In chestia aceasta nu a fost nici o deosebire între riturile apusene şi cele orientale. Obişnuita chemare la împărtăşanie pe care o face preotul ce săvârşeşte liturghia lui S. Ioan Chrisostom, arată zilnic, că odată cu preotul, se împărtăşau toţi credincioşii de rit bizantin.

Tot din viaţa S. Melaniei, vedem că erà la începutul secolului V obiceiul a se face zilnic mai multe liturghii pre acelaşi

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

altar. Azi neuniţii fac, în teorie, o vină celor ce lucrează astfel; zic în teorie, căci în practică lucrul îl face şi ei uneori. Aşà spre pildă, în 1877, pre vremea când oştile ruseşti se găseau înprejurul Bucureştilor, regulat la Ciorogârla, în Monastirea Samurcăşeşti se făceà două liturghii. Una de un preot român pentru călugăriţe, şi a doua de preotul rusesc pentru trupele imperiale[1]).

Creştinii din zilele Melaniei, aveau prea multe amărăciuni cu ereziile ce sfăşiau Biserica; ei nu se ţineau de dispute ritualistice. Dacă şi acum, cei ce ţin cu adevărat la Hristos ar înţelege ce păcat fac ridicând ori reînviind discuţiuni deşarte, în loc de a se uni în lupta contra indiferentismului şi a necredinţei, sentimentul religios ar fi mult mai viu; viaţa noastră nu ar fi amărîtă prin lupte şi desbinări sterpe.

Când Pelaghie începù a propagà învăţătura sa mulţi — între cari însuşi Papa Inochentie I, — stăturâ un moment la îndoială, asurziţi de protestările lui în cato-

1) Lucrul îl ţin dela însăşi răposata Stariţă a Monastirii, Maica Sofia Heliade-Rădulescu.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

licitatea ortodoxiei sale. Prietin bun cu Rufin, Pelaghie cunoșteà bine pre S. Melania. Ei dar se adresă el îndată, rugându-o să-i dobândească bunăvoința episcopilor din Africa și din Orient. Știind că Papa nu osândise pe Pelaghie, și crezându-l de bună credință, Melania se ostenì mult spre a se aduce pace în Biserică. S. S. Ieronim și Augustin însă nu se lăsară a fi înșelați de viclenia ereticului; și reușiră a convinge ei, pe cei în drept, că învățătura lui Pelaghie tinde la tăgăduirea milei Dumnezești și ajunge a considerà botezul inutil pruncilor.

Melania căreia, caşi lui Pinian, S. Augustin îi dedicase scrierea lui înpotriva pelaghianismului, se convinse ușor că Pelaghie erà eretic. Ea se bucură, împreună cu toți ai sei, când văzù osândirea lui Pelaghie; căci oricât de milă îi erà de nenorocirea omului, Melania urà de moarte ereziile.

Din cauza acelei uri în potriva tuturor ereziilor, mai târziu, la Constatinopole, ea se va osteni să distrugă și ultimile rădăcini ale ereziei produse mai mult din ignoranța, decât din răutatea inimii lui Ne-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

storie, Patriarhul Constantinopolei. Dar despre această acțiune a Melaniei, ne vom ocupà în altă parte.

In anul 431, Melania perdù pre Albina. Pentru adăpostirea rămășițelor ei, Cuvioasa clădì un paraclis lângă peștera unde zăcuse trei zile trupul neînsuflețit al Mântuitorului.

Nu trecù anul, și Melania așezà în același paraclis și pre Pinian. La 432, Melania văduvise deabinelea. Perderea lui Pinian costă mult pre Melania, el trăise și se ridicase la umbra soției pe care o iubeà ca pe o soră și o ascultà ca pe o mamă. Patru ani locuì Melania într'o chilie lipită de paraclisul, unde dormeau scumpii ei răposați. In timpul acesta ea îndoì postul și rugăciunea, ca astfel să îndulcească tot mai mult Pronia, în favoarea iubiților ei. Credința ei nestrămutată în nemurirea sufletelor, o făcuse să reziste durerii ce o coprinse la despărțirea de cei cu care trăise; și tot credința aceia, o îndemnà să înmulțească jertfele, spre a-și asigurà întâlnirea cu dânșii într'o lume mai bună.

In scopul acesta, se gândì la clădirea și a unei monastiri de călugări pre Mun-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

tele Maslinilor, aproape de mormântul Albinei şi a lui Pinian. Spre a-şi împlinì gândul, Melania trebuià să treacă prin multe greutăţi. Un moment erà aşà lipsită de bani, încât crezù că va fi silită să lase lucrul baltă. Dar tocmai când erà mai lipsită de parale, un pios creştin îi aduse două sute de bani de aur, cu cari continuă clădirea. Mulţumirea Melaniei, la primirea acestui dar miraculos, ne-o descrie Gherontie, care spune că singurul dor ce mai aveà Melania pre lume erà «să vadă cu ochii ei monastirea isprăvită, şi să asculte slujbe regulate făcându-se în Biserică, ca oasele mamei sale şi ale domnului ei Pinian, să se răcorească prin cântările călugărilor».

Inainte de moarte, — în 438 — Melania găzduì în Ierusalim pre Împărăteasa Eudoxia. Soţia Împăratului Teodosie, erà fiica unui athenian păgân, vestit retor în timpul lui, care dedese fiicei sale o educaţie aleasă, dar păgână. Indrăgită de Teodosie, Eudoxia primì botezul, odată cu coroana împărătească. Prin vieaţa ei plină de cuviosie, prin scrierile ei în favoarea creştinismului, ea reuşì să încredinţeze pre cei mai rău

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

voitori că primise botezul din convingere, nu din ambiţie.

Cu ocaziunea petrecerii Melaniei în Constantinopole, Împărăteasa-poetă, care scrisese imnuri în cinstea S. Iustinei şi S. Ciprian, cunoscù pre călugăriţa-erudită care copiase cu multă ştiinţă şi cu spirit critic, Sfintele Scripturi. Intre aceste amândouă femei se născù o legătură sufletească. Neputând Eudoxia să păstreze în Bizanţ pre Melania, îi promise că va venì, ea, să o viziteze în Ierusalim.

Dela S. Elena, nici o altă Vasilisă a romanilor nu mai călcase în Ierusalim. Călătoria Eudoxiei fù o sărbătoare pentru întreaga Palestină, care se minună de slava şi strălucirea în care trăiau şi călătoriau împărătesele bizantine. Melania o primì în pragul monăstirei, cu toată smerenia datorită Augustei, şi cu toată dragostea cuvenită creştinei. Îi arată în amănunţime ctitoria ei, şi îi recomandă fecioarele ce o înconjurau. O duse să se închine la Sfântul Mormânt, şi pe la toate sfintele locuri. Ţinù să-i arate şi ceeace ridicase ea, la mormântul alor săi.

Pretutindeni făcù Impărăteasa milo-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

stenii mari, şi pre toţi îi minună prin pietatea ei plină de tact şi de înţelepciune. Eudoxia se decise a nu părăsì Sionul, până nu se va târnosì şi paraclisul pe care Melania îl zidise la mormântul Albinei şi a lui Pinian. In paraclisul acesta aşează Melania moaştele S. Arhidiacon Ştefan şi al celor patruzeci de mucenici din Sevasta [1]). După textul siriac al lui Petre Ivireanul; S. Chiril al Alexandriei, cu o numeroasă sinodie de arhierei egipteni, ar fi târnosit paraclisul. Fiind dat că S. Chiril a venit în Ierusalim în timpul când petreceà acolo Eudoxia, lucrul nu este peste putinţă; dar, întrucât Gherontie nu spune nimic în privinţa asta, cei mai mulţi socotesc povestirea aceasta a lui Petre Ivireanul, ca o legendă tendenţioasă.

Gherontie ne povesteşte de o minune ce făcù S. Ştefan, în ziua târnosirii şi pentru rugăciunile Melaniei. Impărăteasa, in-

1) Moaşte de ale SS. Patruzeci de mucenici, aşezase Melania şi în paraclisul monastirii de călugăriţe. Nu e probabil să le fi ridicat de acolo, spre a le pune în monăstirea de călugări; mai probabil pare că sânta noastră a mai găsit şi alte moaşte de ale acelor sfinţi, şi pe acestea le-a pus în paraclisul cel nou.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

trând în Biserică, își scrânti rău piciorul, așà că slujitorii pre brațe o duseră în Biserica Învierii. Melania, cu lacrămi în ochi îngenuchie la racla Sfântului, și începù să se roage pentru vindecarea Eudoxiei. Ea nu se ridică, dela rugăciune, până ce slujitorii împărătești nu veniră de-i spuseră că Impărăteasa a fost vindecată de odată, și că îi mulțumește ei pentru această minune a Protomartirului Ștefan.

Puțin timp după minunea aceasta, Eudoxia părăsì Ierusalimul, ducând cu ea la Constantinopole moaște de ale Sf. Ștefan și o bucată din lanțul în care fusese ținut Sân Pietru. Din lanțul acesta o parte îl trimise Impărăteasa fiicei sale, la Roma; și el se găsește, până în ziua de azi, în Biserica San Pietro in Vincoli.

S. Melania însoți pe Eudoxia, până în Chesareia. «Impărăteasa se despărți de Cuvioasa Melania plângând», scrie Gherontie.

La întoarcerea ei în Ierusalim, Melania fù cuprinsă de gândurile morții, ce se apropià. Dar înainte de a descrie sfârșitul Cuvioasei, se cuvine să ne ocupăm de petrecerea ei în Bizanț, la Constantinopole, unde cunoscù ea mai întâi pe Impărăteasa Eudoxia.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

V.

S. MELANIA LA CONSTANTINOPOLE

Albina, mama S. Melanii, erà după cum se ştie de neam bun, scoborîtoare din Ceionii. Ceionii Volusieni, ramura din care se trage Albina a fost rămas mai mult credincioasă legii strămoşeşti, adică păgânismului.

Neamul acesta al Ceioniilor erà foarte vechiu şi nobil. El erà de origină etruscă şi se împărţeà în mai multe ramuri: Rufii Ceionii, Ceionii Iuliani şi Rufii Ceionii Cecina. In această din urmă spiţă erà obiceiul a se dà membrilor ei numele de Albin şi Volusian; de aceia uneori ramura Ceionilor Cecina erà numită uneori Ceionii Albini şi Ceionii Volusieni [1]). Spiţa Volusienilor erà alte ori numită şi Sabini.

1) Rampolla S. Melania. Pag. 125—130.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Tatăl Albinei noastre, adică bunicul matern al S. Melanii se numeà Publius Caeionius Caecina Albinus, şi fusese într'un timp Proconsul al Numidiei. El este îndeobşte cunoscut sub numele de Ponteficele Albinus, căci erà pontifex major, adică mare preot al zeiţei Vesta. Pe nişte pietre ce s'au găsit în Africa, unde a trăit câtva timp ca Proconsul al Numidiei, s'a găsit săpat numele acestui Albinus şi i se zice: vir clarissimus consularis. Toţi contimporanii lui Albinus laudă talentele şi erudiţiunea acestui arhiereu păgân. Insuşi S. Ieronim a întreţinut relaţiuni prietineşti cu marele preot al Vestei, şi vestitul monach ne spune că Albinus erà un bărbat prea distins şi foarte învăţat. Mulţi cred că Albinus înainte de moarte ar fi trecut la creştinism. Cardinalul Rampolla scrie că lucrul este foarte cu putinţă, dar că nu e cu nimic dovedit.

Dacă cei mai mulţi Volusieni erau păgâni, totuşi şi în spiţa aceasta a Ceioniilor erau destui creştini. Aşà, între alţii, Cardinalul Rampolla ne vorbeşte

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

de o altă Albină, pre care o numeşte Albina cea bătrână. Aceasta Albină, mama Marcelei, erà o bună creştină şi un fiu al ei fù acel Albinus care, în anul 389, erà pentru a doua oară Prefect al Romei şi care fù bun prietin cu S. Ambrosie [1]).

Ponteficele Albinus, erà căsătorit cu o creştină. Nu i se cunoaşte numele, nici neamul din care se trăgeà soţia marelui preot al Vestei, doar ştim atât că a fost creştină şi că S. Augustin o stimà foarte mult. Din căsătoria aceasta s'a născut aceia ce luă pre Publicula şi fù mama S. Melanii. Atât Albina cât şi sora ei Leta, fură crescute în legea maicii lor, adică creştineşte. Leta fù măritată cu Iulius Toxatius şi avù de fiică pe Fecioara Paula, căreia Toxatius îi dete numele acesta în onoarea străbunicăi sale, S. Paula. Afară de aceste două fete, Pontificele Albinus a avut şi trei băeţi.

Caeionius Conticius Gregorius, cârmuì în calitate de consular provinciile Piceno şi Flaminina. Caecina Decius Albinus, bogat şi vestit pentru frumuseţa vilei ce

1) Ibid. Pag. 136.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

aveà în Neapole, fù la început militar, apoi guvernă Campania ca Proconsul; în 397—8, fù unul din cei patru Comiți ai Palatului. In fine la 401—2, îndeplinì sarcina de Prefect al Romei.

Cel mai vestit dintre frații Albinei noastre, fù însă Volusian, Rufius Antonius Agrypinius Volusianus. In două rânduri Prefect al Urbei (la 416 și la 421); el fu și Prefect al Pretoriului la 428 și 429. Bărbat cu o cultură aleasă, talentat și bine crescut, Volusian ducea viața epicureilor. Iubitor al tuturor plăcerilor fizice și intelectuale, el se interesà mult și de filosofia creștină. Crescut de Albinus în legea strămoșească, în care Arhiereul Vestii își crescuse pre toți băieții, Volusian profesà păgânismul, dar fără mult entusiasm. Iubindu-și foarte mult surorile, el nu erà antipatic deloc creștinismului, în care găseà multe învățături interesante, dar pe care îl considerà ca o sectă nu tocmai potrivită cu nevoile și plăcerile pe care viața poate da celor ce trăesc pre pământ. Volusian erà prietin cu S. Augustin, și întreținea o vie corespondență cu Episcopul Iponei. S. Augustin încercă chiar a-l aduce la creș-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

tinism, dar caldele îndemnuri al acestui sfânt ierarh nu deteră rezultatul la care aveà el dreptul să spere, dela un om aşà de învăţat şi cu atâtea calităţi sufleteşti, cum erà Volusian. Plăcerile de care Volusian erà aşà de iubitor, fură buruenile care nu lăsară ca sămânţa aruncată de S. Augustin să rodească imediat; dar, cum vom vedeà mai la vale, sămânţa aceasta nu fù complect distrusă de buruenile care o năbuşeau. Pentru moment prietenia lui S. Augustin şi a S. Paulin de Nola, nu avură alt efect decât să-l împedice a-şi dà coatele cu vrăjmaşii militanţi ai Bisericii.

Poetul Claudiu Rutiliu, mare admirator al păgânismului antic şi amic al lui Volusian, făceà, tot ce puteà ca să împedice inima lui Volusian a se deschide la chemarea lui Hristos [1]).

Dar când mila Domnului se întinde asupra cuiva, nimic nu-o poate împedicà să ridice pre acela din orice rătăcire şi să-l facă vrednic şi fericirea cerească. Ferice, de o mie de ori ferice, de cel ce

1) Ibid. Pag. 130—133.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

pentru vre-o faptă bună, face ca mila Domnului să se coboare asupră-i. Intre acei cari fură atinşi de mila aceasta, erà să fie şi Volusian. Rugăciunile maicii şi surorilor lui Volusian, ca toate rugăciunile făcute cu credinţă, aveau să rodească în curând.

La 436 Impăratul Valentinian III, trimise pre Volusian în calitate de legat la Constantinopole, ca să negocieze căsătoria lui cu Principesa Eudoxia, fiica Impăratului Teodosie. Inaltele demnităţi ce ocupase Volusian, însuşirile sale diplomatice îl făceau desigur demn de această ambasadă.

Ceeace hotărî însă pre Valentinian să aleagă pre Volusian, fù însă mai ales că Ceionii erau legaţi de familia imperială prin legături de sânge. O mătuşe a lui Volusian fusese Ceionia Bassilina, soţia lui Iuliu Constantin Cesar şi mama Impăratului Iulian Paravatul.

Volusian fù primit foarte bine la Ţarigrad. Un palat al Impărătesii Eudoxia fù gătit spre a găzdui pe Ambasadorul lui Valentinian, şi Teodosie făcù tot ce-i stătù în putinţă ca şederea lui Volusian

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

pre malurile Bosforului, să-i fie cât mai plăcută. Se ştie că misiunea lui Volusian reuşi şi tânăra Eudoxie, părăsi Roma Nouă, ca să domnească împreună cu Valentian în Roma Veche.

Se pare că acolo, la Ţarigrad, admirând luxul oriental a bizantinilor, călcând prin săli acoperite cu praf de aur şi privind măreaţa panoramă ce se desfăşură înaintea ochilor lui; Velusian îşi aduse aminte de nepoata lui Melania, şi fù cuprins de dorul de a o revedeà.

In acest sens scrise el S. Melanii la Ierusalim, trimiţându-i şi o carte împărătească prin care Impăratul Teodosie porunceà căpitanilor de poştă, să pue la dispoziţia Cuvioasei Melanii tot ce trebueşte spre a călătorì la Constantinopole.

Melania primì cu bucurie scrisoarea lui Volusian, pe care se obişnuise a-l iubì din copilărie şi pentru mântuirea căruia se rugà neîncetat. Totuş un moment stătù la îndoială, şi cerù sfat duhovnicesc de co trebue să facă. Toţi fiind de acord, că Melania erà datoare să răspundă la chemarea unchiului ei, ea pornì spre Constantinopole cu nădejdea în suflet că drumul

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

acesta trebue să fie de vre-un folos sufletesc.

Ieromonachul Gherontie, care o însoţì în această călătorie, ne-a lăsat în scris amănuntele călătoriei S. Melanii la Constantinopole.

El ne povesteşte cum Căpitanul poştei din Tripolisul Palestinei, se codeà la datul catârilor trebuincioşi la drum, şi cum, spre a-l decide, Gherontie dete acestui curier, anume Messala, trei bani de aur. Pe când Gherontie se ciorovăià cu Messala, S. Melania erà dusă la biserica unde se găseau moaştele S. Mucenic Leontie. Ea se rugă de sfântul acela să-i arate în vre-un chip oarecare, dacă drumul ce făceà Melania la Constantinopole erà sau nu plăcut Domnului. Şi iată că spre dimineaţă se pomenesc cu Messala, alergând în fugă după ei şi ţipând lui Gherontie să se oprească în loc. Au crezut bieţii oameni, că Messala şi-a făcut seamă şi nu e mulţumit cu bacşişul dat ; de aceea Gherontie se grăbeşte a-i făgădui încăodată atât, cât i-a mai dat. Dar căpitanul poştei, aruncă banii şi nu pleacă până ce Melania nu-l binecuvân-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

tează, şi-i promite că nu va spune nimănui de aceea că a îndrăznit un moment să primească bacşiş pentru datul catârilor.

Cu ocazia aceasta, Messala îngenunche la picioarele Melaniei, şi mărturiseşte că în timpul nopţii atât lui, cât şi nevestei sale, i s'a arătat în vis S. Leontie şi l-a mustrat straşnic pentru greutăţile ce făcuse Melaniei.

Melania şi Gherontie ascultară cu mirare cele ce le povesteà căpitanul poştei. Când îl liniştiră, ei putură plecà înnainte, şi S. Melanie zise lui Gherontie : „Nu trebue să ne mai temem de nimic. Drumul ce facem este plăcut lui Dumnezeu".

Dar cu toate că această miraculoasă arătare, întărise în credinţă pe Melania, totuş cu cât se apropià mai mult de împărătească cetate a lui Constantin, mulţime de griji o cuprindeau. Începù a se teme cum va puteà, ea, acum o biată călugăriţă săracă, să steà în faţa prinţilor şi împăraţilor.

Se opreşte dar la Calcedon şi merge de se roagă de moaştele S. Eufimiei, să-i

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

deà putere a duce la bun sfârșit lucrul pentru care merge la Constantinopole. Convinsă că S. Eufimia va stà în ajutorul slăbiciunii sale, S. Melania intră în Bosfor plină de nădejde și pășește spre locuința ce-i pregătise Senatorul Laussus[1]) în palatul său.

Acest Laussus erà un bogătaș țarigrădean, ce fusese Mare-Șambelan. El acum locuià din palaturile zidite de S. Constantin, pentruca să slujească de reședință fruntașilor Senatului. Laussus împodobise palatul acela în tot chipul, așà că erà una din frumusețile Țarigradului. El erà un vechiu cunoscut al S. Melanii; de el îi vorbise mult Vlădica Palladie pe când erà găzduit de Melania în vila ei din Via Appia. Ea știà cât se interesà Laussus de cele bisericești, cum ceruse lui Palladie să scrie o apologie a schimnicilor din pustie, apologie cunoscută sub numele de Istoria Laussiacă. Desigur Cuvioasa aflase cât de mult luptase Laussus pentru apărarea ortodoxiei catolice, amenințate de Nestorie. Ea aveà

1) Ibid. Pag. 236.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

poate lucrarea în șase volume ce apăruse cu cheltuiala lui Laussus, spre combaterea nestorianismului.

Așà că nici că puteà fi Cuvioasa mai nimerit găzduită altundeva, afară dela Laussus. Mulțumită dar în suflet că i se dăduse o așà gazdă, ea se oprì însă numai un moment la locuința ei cea nouă, și pe dată pornì să vadă pe Volusian.

Unchiul Melaniei erà bolnav în pat. Se pare că vederea nepoatei sale în haine simple călugărești îl emoționă tare, căci Gherontie spune cum Volusian i se adresă lui, zicând: «Nici nu știi, Domnule Părinte, în ce lux a fost ea crescută. Nimeni din ai noștri, nu a înotat în atâta belșug. Și uite-te cum singură s'a osândit la atâta sărăcie, la o vieață așà de aspră».

Fără să lase pe Gherontie a zice ceva, S. Melanie răspunse ea lui Volusian. «Află dela mine că am disprețuit slava, bogățiile și toate dulcețile vieței acesteia, ca să pot dobândì bunurile viitoare și veșnice pe care Dumnezeu, ca un întemeietor și ziditor al lumii, le dăruește celor ce cred în El». Apoi îndemnă pe Volusian, a se convertì și el. «Apro-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

pie-te, rogu-te, de baia nemuririi şi lipseşte-te de bunurile cele trecătoare ca să capeţi pe acele veşnice. Leapădă-te de rătăcirile diavolilor, cari vor arde în focul cel nestins la un loc cu cei ce le dau ascultare».

Muncit de boală, mişcat de cele ce vedeà şi auzeà din nou, Volusian stă în cumpănă. S. Melania crede să-i facă plăcere, spunându-i că are de gând să roage şi pe Impăratul Teodosie să vie la el, să-l sfătuiască să se boteze.

Lui Volusian nu-i este însă plăcută ideia de a se hotărî la botez după îndemnul Impăratului. «Rog pe Cuvioşia Ta, să nu faci lucrul acesta. Dumnezeu ne-a lăsat pe toţi liberi în acţiunile noastre. Simt că va veni ceasul când voiu cere să fiu spălat de noroiul păcatelor. Dar de voiu face aceasta din îndemnul Impăratului, ar părea că m'am supus stăpânirii din afară şi aşi fi lipsit de rodurile ce se cad deciziunii mele libere».

S. Melania înţelese delicateţa gestului lui Volusian, şi nu stărui mai mult. Ea rugă însă pe S. Proclu, Patriarhul Ţa-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

rigradului, să se ducă pe la Volusian și să-i vorbească de cele sufletești.

Sfaturile lui S. Proclu priiră bine lui Volusian. El se arătă încântat de acest sfânt ierarh, și Melania putù nădăjduì mult că Volusian se va mântuì. Dar pe când Volusian boleà din greu, când toți, în cap cu S. Melania, făceau totul ca Legatul Impăratului Valentinian să nu moară în păgânătate, iată că și S. Melania căzù, și ea, la pat.

Intr'o zi, pe când Sfânta stăteà în camera ei, se pomenì în odae cu un harap micuț, care începù să o întrebe supărat: «Până când ai de gând să tot pui bețe în roata nădejdilor mele?» Apoi îi spuse că dacă se tot ține de capul lui, el, negrul acela mititel, aveà să facă tot ca să piardă prietenia Impăratului, și la urma urmelor — ce mai vorbă multă? — o să-i deà o boală din care greu va puteà să scape.

Melania văzù în harapul cel mititel o arătare a diavolului, și începù să-și facă cruce. Nu se înșelase deloc: La semnul Crucii, diavolul dispărù într'un fum gros. S. Melania speriată, trimise după

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Gherontie, de îi povestì întâmplarea şi începură a se rugà împreună. Deodată S. Melania fù apucată de o durere straşnică în coapsă şi căzù într'un leşin ce o ţinù în nesimţire trei ceasuri.

Şase zile zăcù ea în pat. La ceasul când se ivise harapul cel mititel, S. Melania erà apucată de dureri, de dà mâna cu moartea.

Lucrurile aceestea le povesteşte Gherontie cu un aşà lux de amănunţimi, în cât este peste putinţă ca cineva să se poată îndoì de veracitatea faptului. Totuş se vor găsì poate cetitori, stăpâniţi de prejudecăţile aşà zisei ştiinţi moderne, cari vor socotì că pot pune la îndoială, dacă nu existenţa fenomenului, dar cel puţin caracterul său diabolic. Pe aceia îi rog să se gândească că ştiinţa modernă, este silită să admită existenţa unor fenomene extraordinare, pre cari, ori cât le va numì spiritism, telepatie, ori nu ştiu şi eu cum, tot nu le va puteà explicà pe toate în alt chip decât închinându-se în faţa necunoscutului.

Dacă vor binevoì, cititorii noştri, să ne urmeze înainte, vor vedeà că feno-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

menul acesta extraordinar cu care fu încercată S. Melania, nu poate a se explicà altfel decât ca o ispită diavolească.

Intr'adevăr, în a şaptea zi de zăcere, S. Melania fu înştiinţată că Volusian a intrat în agonie. Indată ce S. Melania află că Volusian e pe moarte, ea cere să fie dusă la unchiul ei. Erà însă aşa de bolnavă, încât toată lumea îi răspunde că este peste putinţă să o ridice din pat. Totul e însă în zadar: „Duceţi-mă la unchiul meu" strigă Cuvioasa. „Duceţi-mă la el, căci altfel mâhnirea ce-mi faceţi va îndoì durerile mele".

Văzând că nu o'poate nimeni convinge să se liniştească, Gherontie, cu multă greutate, pune de o ridică din pat şi o aşează într'o litieră, pe care slujitorii o iau pre umeri şi o duc cu încetul spre palatul unde zăceà Volusian.

Gherontie o porneşte înainte şi în fugă într'acolo. Ajuns la reşedinţa Legatului imperial, el află că slujitorii lui Volusian, văzând în ce stare este el şi ştiind că S. Melania e rău bolnavă, au chemat la patul bolnavului pe Elefteria, „doica Prea Cuvioasei Impărătese". I se spune în fine,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

çă simţindu-se rău, Volusian singur a trimis după S. Proclu şi a cerut botezul.

Pe dată Gherontie trimite un slujitor călare înaintea Sfintei, ca să o liniştească. Slujitorul trimis de Gherontie, întâlnì lectica ce ducea pe S. Melania în piaţa numită forul lui Constantin.

Cu greu duceau servitorii patul în care stà S. Melania, căci oricât de încet mergeau ei, durerile ce Melania simţeà la picior, făceau orice mişcare foarte dureroasă. Dar în momentul când i se spuse că S. Proclu a botezat pe Volusian, ea fù cuprinsă de o aşà mare bucurie, încât ca prin farmec durerile îi încetară. „Diavolul ruşinat, eşì din ea şi împreună cu el dispărură şi suferinţele Melaniei“, scrie Gherontie.

Servitorii se crucirà văzând cum se scoală de uşurică din lectică şi cum porneşte iute, mai iute, decât toţi, spre locuinţa lui Volusian.

Acolo, într'o fugă, sue scările şi dând de Volusian, Melania sărută pe unchiul ei şi îi zice cu lacrămi în ochi: „Fericit om eşti tu, carele pe lume ai fost slăvit cu cinstea ce ţi se cuveneà; şi acum

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

te duci la Domnul, curăţit de păcate prin baia nemuririi, în care te-ai scăldat". Toată ziua şi noaptea ce-i urmă, S. Melania stătù nemişcată lângă patul lui Volusian, căutând prin toate mijloacele a-i îndulcì suferinţele trupeşti şi a-i oţelì sufletul. După obiceiul din secolul acela, de trei ori în acea noapte Volusian fù împărtăşit cu Sfintele Taine [1]).

La revărsatul zorilor, când ţarigrădenii se pregăteau să serbeze botezul Domnului, la 6 Ianuarie 437, Volusian îşi dete obştescul sfârşit.

Boala lui Volusian ţinuse câteva luni. S. Melania întrebuinţă timpul acela, nu numai îngrijindu-l şi sfătuindu-l la pocăinţă; ea se încercă şi reuşì să stârpească ultimile urme ce eresul Nestorian lăsase în cetatea lui Constantin cel Mare.

Este un fapt istoric ce nu se poate tăgădui, că nici un scaun arhieresc nu a fost mai pângărit prin ereziile celor ce-l ocupară, cât Scaunul Constantinopolei. Desigur în scaunul acesta au strălucit ierarhi ca S. Ion Chrisostom, S. Proclu,

1) Ibid. Pag. 253—254.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

S. Tarasie şi alţii, cari prin cuviosia vieţii lor, prin talentele şi mai ales prin ortodoxia lor catolică, au căutat să cureţe Biserica Constantinopolei de petele ce-i lăsaseră asupră-i un trecut îndoios, sau chiar eretic deabinelea.

Unii caută să explice aceste căderi în erezii, ale ierarhilor ţarigrădeni, prin faptul că populaţiunea bizantină aveà o pornire bolnavă la ridicarea de controverse teologice; alţii socotesc că erezîile acestea s'ar datorì amestecului nepermis al politicei în cele bisericeşti şi, faptului că de obicei ierarhii ţarigrădeni erau prea supuşi puterii împărăteşti. Se poate — şi este foarte probabil — că toate aceste împrejurări au contribuit întrucâtva fiecare, ca biserica ţarigrădeană să devie biserica în capul căreia a stat cei mai mulţi eretici, dar e permis să vedem în acest fapt şi o pedeapsă cerească pentru episcopia bizantină, care fără nici un cuvânt duhovnicesc, ci numai din ambiţie lumească şi prin intrigi politice, din simplă episcopie sufragană, se ridică întâiu la rangul de arhiepiscopie, apoi de patriarhie, luă pasul asupra celorlalte

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

patriarhii orientale; şi în fine cuteză a se luptà chiar cu Roma, îndrăsnind a se răsvrătì împotriva Scaunului lui S. Petru, Verhovnicul Apostolilor. Până a ajunge acilea, au trecut multe secole, îndelunga răbdare a Proniei a iertat multe greşeli. A trimis Domnul ţarigrădenilor multe încercări şi multe mângâeri. Chiar după nebuna crimă duhovnicească ce săvârşì Fotie în veacul IX, Domnul, prin aleşii săi, încercă multe ca să lumineze pe greci asupra rătăcirii după urma căreia sângerează şi azi Biserica Lui.

La începutul secolului V, stăteà în scaunul lui S. Ion Chrisostom, un călugăr Nestorie care începù să propovăduiască că Nespurcata Fecioară Maria a născut din pântecile ei numai pe Hristos-omul; cu alte cuvinte că Hristos-Dumnezeul nu s'a smerit în pântecile Fecioarei din iubire de oameni. Se pare că Nestorie erà un călugăr foarte ignorant, şi că a rătăcit mai mult din nepricepere, decât din răutate. In tot cazul, învăţătura lui erà o erezie din cele mai periculoase, care distrugeà din temelie însăşi credinţa în omenirea Fiului lui Dumnezeu; puneà

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

la grea încercare taina mântuirii oamenilor prin naşterea şi patima lui Hristos, Dumnezeu-omul.

La început, ca mai totdeauna de altfel, Impăratul susţinù pe Nestorie împotriva celor ce-l acuzau de energie. Când însă S. Proclu lumină chestia prin predicele lui, când se citiră scrierile lui S. Chiril ale Alexandriei, mai ales când se adună sinodul din Efes, şi după Papa Celestin I osândì pe Nestorie, Impăratul isgonì pe Nestorie din cetate şi-l exilă într'o monastire.

Când sosì S. Melania în Ţarigrad, erau încă episcopi cari păstrau simpatia lor lui Nestorie, şi încercau a-l reabilità. Unii căutau să împace lucrurile şi se trudeau să găsească un termen care fără să fie cel de Teotocos (Maica Domnului) pe care nu-l primeà Nestorie, să înlăture termenul de Hristotocos (Maica lui Hristos) de care se fereà ortodoxia catolică. Se scriau volume peste volume pentru şi contra fiecărui termen. Spiritele nu erau de loc liniştite.

S. Melania, cu mintea ei genială, înţelese numaidecât câte pericole ascun-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

deà eresul lui Nestorie, şi se puse pe lucru, cu nădejde bună de a sfârşì cu controversele acestea. Chemă la ea pe toate damele din înalta societate şi pe călugăriţele ce populau suburbiile Ţarigradului, şi începù a le explicà tot ce este rătăcit în nestorianism.

Ţarigrădencele, trăite în ghinecee luxoase, îşi petreceau timpul ca toate orientalele: în mici intrigi femeeşti şi într'o specială indolenţă pentru tot ce nu le strică isihia lor. In cele sufleteşti, ele urmau orbeşte pe duhovnicii lor, şi nu se pasionau de cele teologice de cât atât cât erau legate de cele pământeşti. Şi tocmai pentru că în Constantinopole, foarte adese discuţiile teologice, aveau un scop sau isvor politic, tocmai de aceea când femeile bizantine se pasionau de cele bisericeşti, nu erà tocmai pentru binele sufletesc.

Acum în palatul lui Laussus, ele veneau să vadă o ilustră patriciană din Roma-Veche, ajunsă călugăriţă în Ierusalim, o bogătaşă sărăcită de bună voe şi din dragoste de Hristos. Toate acestea impresionară mult pe bizantinele dela

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

curtea lui Teodosie, şi S. Melania reuşì a face din ele nişte adevărate ortodoxe-catolice, nişte apostoli ai dreptei credinţe.

Pretutindeni şi în toate timpurile, femeia a putut face mult bine, când se lasă a fi condusă de spirite superioare, când reuşeşte a biruì uşurinţa şi zelul pătimaş, ce sunt legate de unele suflete femeeşti. Când femeile se pasionează de dreptate şi adevăr, cu activitatea lor febrilă, cu anumite însuşiri inerente sexului lor, ele pot aveà un rol însemnat şi binefăcător. Dumnezeu le binecuvinteazã totdeauna când ele îşi închină activitatea lor ortodoxiei catolice. De aceia şi în veacul V, luminate de S. Melania, femeile bizantine se puseră pe lucru şi reuşirã să biruiascã schisma şi erezia care bântuià în vremea aceea.

Mult se bucură Impăratul Teodosie de concursul ce dobândì de la S. Melania, pentru distrugerea nestorianismului. Impăratul Teodosie, protejase la început pe Nestorie, este foarte adevărat; dar el erà prea curat cu sufletul, ca să nu fie mâhnit văzând că nu erà aşà de uşor a stinge complect focul, pe care se cuve-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

neà să fi ştiut să-l înăbuşe dela început.

După înmormântarea lui Volusian, la care se asociă tot ce erà mai însemnat în Constantinopole, dând cinste rămăşiţelor unui ambasador împărătesc şi unui ilustru convertit; Melania nu mai stătù în Constantinopole, decât până ce făcù parastasul de patruzeci de zile dela moartea unchiului ei.

Indată după pomenirea aceasta, ea plecă spre Ierusalim. Nici rugăciunile Impăratului şi ale Impărătesei, cari ar fi dorit să o ţină lângă ei, nici vremea rea şi urâtă nu o putură ţine pe loc.

In Februarie 437, S. Melania părăsì Constantinopolea, pe frig şi ninsoare. Ea plecă ducând făgăduiala Impărătesei Eudoxia că va venì în curând să se închine la S. Mormânt, şi să aducă multe daruri bogate pentru monahiile ei. Cu banii dobândiţi acum dela Laussus, ea clădì un stabiliment de băi pentru călugăriţele ei, băi de care a rămas ştirea ca să se desmintă istoriceşte aserţiunea neîntemeiată că Biserica osândeşte curăţenia trupului, că nu îngădue practicile necesare igienii corpului. Adevărul este că Biserica a cău-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

tat numai să oprească pe credincioşi dela frequentarea acelor stabilimente unde, pe lângă băi, clienţii lor găseau şi alte distracţiuni cari tind la neînfrânare.

Mulţumită de rodul petrecerii sale în Roma Nouă, plină de speranţe pentru aşezămintele ei din Ierusalim, ea dorì să ajungă acasă înainte de Înviere. Pentru aceasta Gherontie ne spune, că nu se dete la o parte dela nici o osteneală. Călătorì pe un ger cumplit, trecù munţi înghеţaţi cu piciorul, şi reuşì să ajungă în Ierusalim la vremea dorită.

Acì află cu bucurie, că mânăstirea ei de călugări, primise doui iluştri novici. Nabarnugos, Principe moştenitor al Georgiei, fusese ostatic la Constantinopole, acolo primise botezul. Acum, sub numele de Petre Ivireanul, venise la Ierusalim să se călugărească în ctitoria S. Melanii. Cu el sosì şi un negru ilustru, care îl însoţise la Constantinopole şi împreună cu care se botezase. Mitridate, acum Ion Eunucul, se luptà împreună cu stăpânul său să ajungă la perfecţie, prin călugărie.

S. Melania se grăbì să se ducă la ei, şi să le vestească că în curând vor ve-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

deà în Ierusalim pe Impărăteasa Eudoxie, pe care ei au trebuit să o cunoască la Constantinopole.

Mai târziu, după moartea S. Melanii, Principele Nabarnugos, devenit Ieromonarhul Petre Ivireanul, zidì o monastire în Sion, Monastirea Ivirului. Cu timpul ajunse chiar Episcop la Maiuma şi îşi sfârşì zilele în durerea de a fi apărat monofisitismul. [1])

Acum când S. Melania se întoarse din Ţarigrad, el şi Ioan Eunucul minunau soborul prin cuvioşia şi smerenia lor. Ei făceau fala monastirei clădite de S. Melanie.

1) Goyau. Ste. Melanie, Pag. 157.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

VI.

SFÂRŞITUL S. MELANII

Multe persoane au presimţimântul morţii. Plecând din Viena sănătoasă, Impărăteasa Maria Luiza, văduva lui Napoleon I, îşi îmbrăţişà prietenile plângând şi le spuneà că simte că nu are să le mai revadă. Iar peste câteva luni, Maria Luiza murì la Parma, dintr'o răceală.

Nu e dar de loc de mirare că o sfântă ca Melania, care făcuse minuni, aveà să se bucure de darul de a-şi cunoaşte de mai nainte sfârşitul. Gherontie ne asigură că în anul morţii, ea aveà presimţirea că este la capătul vieţii sale pământeşti. In postul Crăciunului, scrise Paulei: «Voesc să viu în Betleem, ca să petrec acì Naşterea Domnului».

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Ajunul Crăciunului, îl petrecură rugându-se amândouă împreună.

In dimineaţa aceea se împărtăşiră, şi nu încetară toată ziua rugăciunile, decât spre a pomeni pre sfinţii în mijlocul cărora aceste două cuvioase şi ilustre patriciene trăiseră, şi cari toţi acum erau în altă lume. La despărţire, spre seară, S. Melania îmbrăţişă cu dragoste pre vara ei, şi îi zise: «Roagă-te pentru mine, căci de acum înainte Crăciunul ai să-l petreci, fără de mine».

Cu convingerea că este ultima Naştere a Domnului, ce ea va sărbători încă pre pământ, S. Melania venì în Ierusalim la 25 Decembrie 439. Ziua aceasta o petrecù parte în monastire, parte în peştera din Muntele Maslinilor. A douazi, erà pomenirea S. Arhidiacon Ştefan. Cuvioasa Melania se duse de dimineaţă la biserica cu hramul primului mucenic, şi în care se păstrau moaştele Sfântului.

Ne oprim aici un moment, ca să constatăm faptul că la 439, în Ierusalim se serbà Naşterea Domnului la 25 Decembrie. Se ştie că la început sărbătorirea Naşterii Domnului, se făceà la 6 Ianuarie, odată cu botezul Mântuitorului. Acest ve-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

chiu obiceiu îl ţin încă armenii. Sărbătorirea naşterii la 25 Decembrie a fost introdusă mai întâiu la Roma. In Ierusalim, pentru prima oară, s'a serbat aşà cam cu vreo doi ani înainte, pre la 436 [1]). Asemenea în scrierea lui Gherontie mai vedem că în secolul V, pomenirea S. Ştefan se făceà a douazi de Crăciun, nu a treia zi cum o facem noi orientalii, acum.

Dela biserică, Melania se întoarse la monastirea ei şi şezù la citirea catismelor împreună cu călugăriţele ei. Melania singură le citì din Faptele Apostolilor, istoria S. Ştefan.

Când Cuvioasa sfârşì de citit Apostolul, ea se întoarse către sobor şi făcând obişnuitele închinăciuni, zise: «Dumnezeu să vă mântuiască şi să vă blagoslovească, că de acum nu mai mă veţi auzì citind. Domnul mă chiamă la el, şi doresc să mor în pace. Iar voi măruntaiele mele, mădularele mele prea sfinţite, rămâneţi cu Hristos, şi întru frica Domnului împliniţi tipicul vostru. Căci scris este: Blestemat cel ce calcă porunca Domnului său. Şi de nu voiu mai fi eu aici, Domnul rămâne de faţă».

1) Card. Rampolla. Pag. 268—270.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Toate plângeau. S. Melania, luă pe Gherontie și se duse în paraclisul monastirei sale de călugări, unde erau din moaștele S. Ștefan.

Începù să se roage, și Gherontie, ne-a lăsat cuprinsul rugăciunilor Sf. Melanii.:

«Doamne, Dumnezeule al sfinților tăi mucenici; tu carele știi toate și carele știi vieața ce mi-am ales dela început, știi că te iubesc din toată inima, și de frica ta cărnurile mele se uscară pre oase. Ție, carele m-ai zidit în pântecile maicii mele, am închinat trupul și sufletul meu. Tu, ținând dreapta mea, îmi călăuzișì pașii; dar eu om fiind, adesea păcătuii împotriva Ta, păcătuii cu cuvântul și cu fapta, în fața Ta, singurul carele ești curat și neîntinat de păcate. Primește ruga mea. Iată lacrămile mele, primește-le din mâinile sfinților ce au biruit ispita. Curăță pre roaba Ta, ca în ceasul când mă voiu suì la Tine, calea să fie deschisă sufletului meu și diavolii să nu mă oprească în drum, ca astfel să ajung la Tine neîntinată, apărată de sfinții Tăi îngeri, vrednică de cerescul Tău culcuș, ca să aud blagoslovind vocea Ta...».

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Apoi se rugă sfinţilor mucenici, şi le cerù „să mijlocească la Dumnezeu să primească sufletul său în pace, si ca monastirile sale să rămâe în frica Domnului».

In ziua aceea se împărtăşise de dimineaţa, în Biserica S. Ştefan.

După cum descrie Gherontie sfârşitul Melaniei, vedem că Sfânta a avut o pneumonie, care o răpuse în ziua de 31 Decembrie 439.

Tot timpul cât a zăcut, a fost în toate minţile, şi frumoase sunt sfaturile ce dădù atunci călugăriţelor sale. Mai întâiu le cere să se roage pentru sufletul ei, şi apoi le roagă să nu strice tipicul ce le-a dat. „Să ştiţi că pre nici una nu v'am mustrat din mânie... Pre nici una nu am îngăduit să steà mâniată pe alta o zi întreagă, ci v'am îndemnat la pace şi dragoste, fiindcă numai prin dragoste dobândim fericirea cerească. Nu staţi de vorbă cu bărbaţii; căci dacă nu vă robesc ochii voştri, ochii altora pot rătăcì şi greşeala altuia cade asupră-ţi ca un păcat de moarte. Urmaţi regula voastră, ca să nu lipsească uleiul din lampele voastre, şi să plăceţi cerescului mire". Apoi ca să le arate cât trebu-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

esc călugăriţele să respecte pre preoţii monastirilor, le zise: „Vă poruncesc să nu mâhniţi cu nimic pre Domnul Părinte. Ascultaţi-l în smerenie şi supunere, căci el poartă răspunderea sufletelor voastre, şi cele ce nu-l ascultă şi i se împotrivesc, pre Domnul îl mânie. Să ştiţi că cei ce mor, ştiu tot ce se petrece pre pământ, şi dacă vă certaţi între voi, o să viu să vă pedepsesc".

In ziua morţii, se împărtăşì dimineaţa din mâinile lui Gherontie. Pentru asta se duse la monastirea de călugări, unde slujì leturghia Gherontie, în ziua aceea. Mai încolo venì însuş Iuvenalie, Episcopul Ierusalimului. Bucurată că vede pre chiriarhul ei, îi mulţumì şi îi cerù protecţie pentru aşezămintele ei. „Primeşte a te îngrijì de preotul şi monastirile mele, păstoreşte-le cum păstoreşte păstorul cel bun oile sale».

Vestea că moartea Melaniei se apropie, se întinse în tot oraşul. Rând pre rând, veniră să o vadà clerul dela episcopie, călugării şi fecioarele din oraş.

Când se apropiară călugării din monastirea ei, Melania le zise: „Vă las cu bine şi vă rog întru toate fiţi de ajutor preotu-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

lui vostru, căci așà veți fi plăcuți lui Dumnezeu".

Lui Gherontie îi spuse: „Să porți grija monastirilor, te rog ostenește-te acum mai mult încă la aceasta, cât eu nu mai sunt pre pământ; și Dumnezeu îți va răsplăti ostenelile». Pre Paula care erà de față și plângeà, Melania o îmbărbătează cu cuvinte alese. Spre seară venì din nou Episcopul și îi zise: „Pleci voioasă, căci te-ai luptat voinicește. Ingerii saltă de bucurie, dar noi plângem pentru binele ce faci sufletelor noastre". „Se face voia Domnului", răspunse Melania, și cerù lui Iuvenalie, Impărtășania. De dimineață ea se împărtășise la monastirea călugărilor, mai apoi în chilia ei mai luase odată Impărtășania, tot dela Gherontie. Acum pentru a treia oară, o împărtășì însuși Iuvenalie. Melania îi sărută mâna, și ridică ochii la cer. Murise. Călugărițele o îmbrăcară cu hainele ei, o învelirà în mantia călugărească, pre care nu vrusese să o poarte trăind. In cântări frumoase, clerul și poporul o așezară lângă scumpii ei răposați, la umbra sfintelor moaște adunate de ea și aproape de soboarele întemeiate tot de ea.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Monastirile zidite de Melania se bucurară de respectul şi protecţia lumii întregi. Impărăteasa Eudoxia, văduvă, se aşează în Ierusalim în anul 460, şi ridică o măreaţă basilică S. Ştefan, pre temeliile paraclisului zidit de S. Melania; basilică de care numai avem urme, dar pre locul căreia Cardinalul Rampolla dovedeşte că se înalţă acum monastirea Părinţilor Dominicani [1]).

Crescuţi de Melania în ura nestorianismului, o parte din călugării Melaniei, din această ură, nu ştiură a se ţine în hotarele dreptei credinţe. Unii din ei, între cari însuşi Gherontie şi Petre Ivireanul, căzură în monofisism, altă erezie absolut contrarie nestorianismului, dar tot aşà de periculoasă.

Nu se împlinise două sute de ani dela moartea Melaniei, când în anul 614, monastirile clădite de Melania fură devastate şi năruite cu ocazia cuceririi Ierusalimului de oştile lui Cosroe, Regele Persiei. Acesta, chemat de ovrei, devastă Ierusalimul. Amintirea acestei devastări ne-a ră-

1) Ibid. Pag. 271.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

mas din scrierile S. Sofronie şi din relaţiunea unui monah din monastirea S. Sava. Ştim că atunci fură ucişi 1207 de monahi pe Muntele Maslinilor, precum ştim şi aceea că atunci fură dărîmate şi ctitoriile S. Melanii.

Cardinalul Rampolla s'a ostenit căutând să determine locul unde s'au găsit acele monastiri. Putem dar zice că monastirea de călugări a Melaniei, se înălţà pe locul unde în secolul IX se aflà o monastire de Părinţi Benedictini. In ce priveşte monastirea de călugăriţe, se pare că fusese clădită pe locul aproape de Biserica Inălţării, ridicată în Ierusalim de S. Elena [1]).

Dar dacă e greu arheologului celui mai iscusit să determine locul unde trăì şi murì S. Melania, cultul şi pomenirea ei nu încetară nici un moment, atât în Biserica Apuseană, cât şi în cea Răsăriteană.

---

1) Ibid. Pag. 280—388.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

VII.

CULTUL S. MELANII

Odată cu monastirile Cuvioasei Melanii, perşii dărîmară şi mormântul unde zăceau rămăşiţile ei, alături de cele ale soţului şi ale mamei sale. Nu se ştie dar, ce au devenit sfintele moaşte ale Melaniei. E posibil că au fost risipite de perşi, cum este tot aşà posibil ca ele să fi fost ascunse de vreun călugăr, ca să le apere de profanaţiunile persiene. Cine ştie? Poate că prin inteligentele săpături, ce arheologii învăţaţi fac în zilele noastre pre Muntele Maslinilor, vom aveà norocul să se deà pre urmele paraclisului şi a sfintelor ei moaşte.

Până atunci creştinii cuvioşi trebue să se mulţumească cu încredinţarea că în ceruri, S. Melania nu încetează a se rugà pen-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

tru omenirea păcătoasă în general, şi pentru cetele călugăreşti în special.

Melania nu numai că se deosebì de ceilalţi oameni prin vieaţă cuvioasă, prin milostenii şi prin zelul ei apostolic; dar ea fù miluită şi cu darul de a face minuni. Cureaua ce purtà la cingătoare îi slujeà a vindecà de boale şi chiar, după moarte-i, cei ce rugându-se Melaniei sărutară cureaua aceea, mult se folosiră.

Gherontie ne mai spune şi alte minuni. Câteva călugăriţe erau turburate, din pricina altora din ele cari nu veneau regulat la biserică. Melania li se arătă în vis, le mustrà pentru turburarea lor, şi le dete sfat cum prin dulceaţă să îndemne pre cele mai leneşe la rugăciune, a se îndreptà. Altă dată, Impărăteasa Eudoxìa chemă la Constantinopole nişte călugăriţe din monăstirea Melaniei, şi le ţineà acolo. Lucrul acesta nu erà potrivit pravilei lor călugăreşti. Melania se arătă noaptea Impăratesei, şi o rugă să pornească pre călugăriţele ei la Ierusalim, să nu le mai ţie în capitală.

Toate aceste fapte îndrituiră canonizarea Melaniei. Pomenirea ei se face la 31

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Decembrie, atât în Apus, cât şi în Răsărit. Pre bunica ei, Melania cea bătrână, apusenii o pomenesc la 7 Ianuarie, şi răsăritenii la 8 Iunie. Melania noastră se găseşte trecută atât în martirologiul roman, cât şi în mineiele orientale, în aceeaş zi.

Biserica nu cunoaşte un portret autentic al S. Melanii. Icoanele ce reprezintă pre Melania au un caracter cu totul convenţional şi se resimt mai mult de influenţa slavo-bizantină. Se găsesc însă şi icoane ale Melaniei, în caracter occidental. Aşà este frumoasă gravura din secolul XVII, pe care o găsim reprodusă în ediţia germană a biografiei sale, scrisă de Elena de Persico şi tradusă nemţeşte de C. P. Dr. Romuald Bang C. S. B [1]).

Cel mai vechiu portret al S. Melanii, este o miniatură, de pre un minei scris pre pergament pentru Impăratul Vasile II Porfirogenitul între anii 976—1025 [2]). Cardina-

1) E. de Pérsico. Die Heilige Melania die Jüngere. Pag. 31. (Benziger et C-ie 1912).

2) Acest mineiu se găseşte la Roma în biblioteca Vaticanului şi a fost imprimat de Cardinalul Anibal Albani, în zilele lui Benedict XIV iab titlul: „Menologium Graecorum Basilii Porphyrogenitii imperat. sussu edit».

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

lul Rampolla reproduce portretul acesta în capul marei sale lucrări, asupra S. Melanii. Sânta se arată îmbrăcată într'un antereu roşiatec, este legată la cap cu un şal negru care se scoboară preste umeri şi o învelește până aproape de genunchi. La chip se vede oacheşă, cu trăsurile feţii foarte regulate [1]).

La români, unde numai câteva prasnice şi sfinţi sunt singurii cărora li se închină bisericile de obiceiu la clădirea lor; nu cunoaştem nici o biserică cu hramul S. Melanii. În schimb însă nu este monastire de maici, unde să nu se găsească măcar o monachie care, la călugărire, să nu-şi fi schimbat numele de botez cu cel al Melaniei, care a fost mândria monahismului şi a sexului femeiesc.

---

1) Card. Rampolla, Santa Melania. Pag. 294—5.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

VIII.

PRAZNICUL S. MELANII

Pomenirea Sfintei, am spus-o, se prăznueşte la 31 Decembrie.

Socotim plăcută cetitorilor noştri, reproducerea cântărilor cu care Biserica românească laudă pomenirea S. Melanii. Le dăm astfel, cum se găsesc în «Mineiul lui Decembrie, carele mai 'nainte tipărit prin osârdia şi cheltuiala iubitorului de Dumnezeu Episcop al Râmnicului, Filaret; iar acum cu voia şi blagoslovenia Prea Sfinţitului Mitropolit al Ungro-Vlahiei Chiriu Chir Dosoftei, s'au mai îndreptat la tălmăcire de multe greşeli, în zilele Măriei Sale Domnului Ţării Româneşti, Ion Constantin Alexandru Ipsilant W. prin osârdia smeritului Episcop al Argeşului, Chir

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Iosif, în Crăiasca tipografie a Universităţii din Budapesta, la anul 1805».

In ajunul zilei de 31 Decembrie, la vecernie, se cântă astfel:

„Ceeace te-ai împreunat cu cetele îngerilor, când te-au aprins dorul cel dumnezeesc şi te-ai plecat a sburà mai presus de cele văzute, prin nepătimire şi prin curăţie, atunci ai vânat pre bărbatul tău, cu cuvinte plecătoare spre Dumnezeu, ca să se lepede de turburarea vieţii cea nestatornică şi curgătoare; drept aceia dimpreună cu el ai aflat cea veşnică şi desfătarea, Melanie, rugându-te Stăpânului ca să se mântuiască sufletele noastre".

„Ceeace ai poftit vieaţa îngerilor, când ai defăimat desmerdarea cea îndulcitoare, zăbovindu-te întru postire şi în priveghere, în zăcere pre pământ şi în curăţie, atunci te-ai făcut vas prea curat al dumnezeescului Duh, împodobit cu daruri luminate dela dânsul, Prea Inţeleaptă; drept aceea ai tras noroadele către râvna cea dumnezeească, şi le-ai adus Stăpânului, Melanie, şi Mântuitorului sufletelor noastre".

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

„Ceeace eşti înfrumuseţată cu podoabele bunătăţilor, când ai împlinit cuvântul cel de mântuire, risipind ai dat aurul tău săracilor şi lipsiţilor, atunci ai luat bogăţia cea cerească, îmbogăţindu-te cu dreptatea în veac, şi cu nestricăciunea, şi cu mântuirea prea cinstită; pentru aceea cinstim adormirea ta, şi cu osârdie te rugăm, roagă-te Ziditorului, să se mântuiască sufletele noastre".

Şi în ziua prasnicului ei, la utrenie este încă şi mai frumos lăudată. Corurile cer mai întâiu dela „Iubitorul de oameni", ca „pentru cele dătătoare de lumină ale cuvioasei Melanii» să le dăruiască cuvânt „ca să o laude pre ea". Şi apoi încep:

„Cu fierbinţeală ai urmat celui ce pentru tine a răbdat răstignirea cea de bună voe, purtând Prea Fericită, pre umărul tău crucea ta cu osârdie, şi ai păzit îndreptările lui".

„De dragostea părinţilor şi de dulceaţa trupului cu totul te-ai lepădat, îndrăgind numai frumuseţea cea drăgăstoasă a lui Hristos, de carele doresc toţi a se împărtăşi cuvântului, de Dumnezeu înţeleaptă".

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

„Lepădând lanțul viețuirei cei îngerești, ai plecat pre soțul tău a purtà pre grumaij jugul cel dumnezeesc împreună cu tine, și a umblà pre calea dulce la lăcașurile cele fără materie".

„Depărtându-te de dorirea celor de jos, toată dorirea voirei foarte cu bună credință, o ai dat numai către cele stătătoare și veșnic slăvite".

„Și grăind și tăcând, te-ai arătat învățătoare celor neîntăriți, pildă și întărire sihaștrilor, pentru aceea te lăudăm pre tine Prea Slăvită, Melanie".

„Cu necontenirea rugăciunilor, ți-ai îndreptat simțirile cu razele duhului, cu totul te-ai făcut în chip de lumină, râvnind viața cea fără materie, fiind în trup, Melanie".

„Dumnezeeștile porunci săvârșindu-le, cu osârdie risipind ai împărțit mulțimea aurului la săraci, și ridicând pre umere crucea ta, Melanie, împreună cu bărbatul tău ai mers cu credință după Hristos, însuși Dumnezeul nostru, carele s'a născut cu trup".

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

„Cu înfrânare omorându-ţi poftele trupului, ai avut locuind întru tine pre vieaţa tuturor, Prea Cinstită, carele mutându-te de pre pământ, te-ai sălăşluit, îndulcindu-te de împărăţia cerurilor".

„Mulţimea aurului tău ai împărţit săracilor, şi l-ai pus pre acesta în vistieriile, care nici odinioară nu se învechesc, ci-ţi păstrează ţie starea prea deplină în veci".

„Averea milosteniei tale s'a făcut ca un rai, Pururea Pomenită, adăpând inimile săracilor, spălând întinăciunea sărăciei, şi pricinuindu-ţi ţie bogăţie nerisipită în ceruri, care nu se deşartă".

„Chipurile patimilor celor neînfrumuseţate, până în sfârşit ştergându-le dela suflet, Curată, ai zugrăvit în el feţele postirii, nepătimirea şi dragostea nefăţarnică".

„Ca o oglindă luminoasă fiind, Cinstită, ai primit feluri de daruri luminate, ale Duhului lui Dumnezeu, Slăvită, şi pre credincioşi i-ai luminat cu lumina vieţii tale".

„Cu postirea stingând pârâul patimilor, ai aprins făclia sufletului, care te lumi-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

neazã în toatã vieaţa şi goneşte întunericimile dracilor".

„Cu scânteiele dragostei tale celei fierbinte către Domnul, s'au ars toate săgeţile celor arzătoare ale păcatelor, şi răutatea dracilor s'a pierdut până în sfârşit".

„Gândul tău cu uimirea cea către cel mai bun îndumnezeindu-te, s'a despărţit de către dragostea trupului, cu voia a tot Ţiitorului, pentru aceea ai purtat toate ostenelile sihăstriei".

«Luminându-ţi-se sufletul cu luminările celui ce ne-au strălucit nouă din Fecioară, ai strălucit întru bunătăţi, ceeace eşti pururea lăudată, că risipind avuţia ceeace se strică în pământ, ai dobândit avuţia cea cerească, şi în sihăstrie ai strălucit luminat, pentru aceea cu dragoste te cinstim pre tine, Melanie".

„Fugind de cele veselitoare ale lumii, ai risipit bogăţiile de zeci de mii de ani, puindu-le în mâinile săracilor cu bună credinţă, şi locurile cele dumnezeeşti înconjurând, tuturor toate ai fost, vieaţă întoc-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

mai cu îngerii petrecând; tuturor împărţind untul de lemn al facerii de bine, ţi-ai luminat sufleteasca candelă, şi intrând cu Hristos întru dumnezeească cămară te desfătezi, pentru aceasta te cinstim cu dragoste pre tine, Melanie".

„Dimpreună cu bărbatul tău, purtând jugul lui Hristos, purtătoare de Dumnezeu aţi ogorît cu plugul rugăciunilor voastre sufletele şi arătura bunătăţilor lucrând-o, vă îndulciţi de slava cea de sus în veci".

„Ca măslinul sădindu-te în casa lui Dumnezeu, după cum zice psalmistul, cu untul de lemn al ostenelilor tale, netezeşti tăinuit inimile şi obrazele celor ce cu credinţă laudă strălucirile tale, Cuvïoasă".

„Cu roua postirii stingând cuptorul patimilor, cu ploaia rugăciunilor tale, ai isvorît noianuri de vindecări, cari înneacă supărarea patimilor, ale celor ce te cinstesc pre tine, Melanie".

„Săvârşindu-ţi inima şi trupul, lăcaş Treimii cei mai presus îndumnezeite, ai zidit case dumnezeeşti; vrednică de laudă

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

întru care ai adunat cete de fecioare, și hore, și ai împreunat adunări, care cu un glas, laudă și slavoslovesc pre Hristos în veci".

„Strălucind cu înțelepciunea și cu bărbăția, cu curăția și cu dumnezeiasca dreptate, ai avut smerenia cea făcătoare de înălțime, care te-a înălțat pre tine către înălțimea cea cerească, prin care ai surpat pre șarpele cel mult lăudăros, Cuvioasă; pentru aceasta te cinstim ca pre o adevărată purtătoare de biruință".

„Cu milostenia ai câștigat milă, că risipind ai dat celor lipsiți, dreptatea ta rămâne în veci și dobânda cea dela dânsa, rămâne neînvechită, Cuvioasă Melanie, purtătoare de Dumnezeu; pentru aceasta te cinstim ca pre o adevărată purtătoare de biruință".

„Cu adevărat la înălțimea săvârșirii celei curate, te-ai suit Fericită Melanie, și ai ajuns cetele celor fără de materie, câștigându-ți dorirea cea adevărată, unde te veselești de izvorul biruințelor, pentru aceea toți te fericim".

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

„Impreună cu cetele sihaştrilor te veseleşti, care s'au postit, şi patimile şi-au omorît; şi vezi frumuseţea lui Dumnezeu, cu faţă luminată, care mai 'nainte o aveai curată, prin curăţia minţii, Melanie pururea pomenită".

„Umblând pre cărarea cea strâmtă, ai ajuns la lăţimea cea desăvârşită a Raiului; unde este bucuria celor ce prăsnuesc, unde este lemnul vieţei, neîncetat adu-ţi aminte de noi, care săvârşim prasnicul adormirii tale, Melanie".

Slujba se sfârşeşte cu aceste stihuri:

„Melanie pururea pomenită, lauda monahilor, cu rugăciunile tale cele către Dumnezeu, curăţeşte-mă, luminându-mă pre mine, carele de pre amândouă părţile m'am înegrit cu negreala patimilor, ca să te cinstesc luminat şi să prăsnuesc pomenirea ta cea purtătoare de lumină".

Pentru cine este iubitor de muzică bisericească, adăogăm că stihurile acestea se cântă pre glasul al patrulea.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

IX.

ISOVARE ISTORICE RELATIVE LA S. MELANIA

Afară de câteva rânduri din scrierile S. Augustin, S. Paulin din Nola şi din ale lui Rufin, izvorul cel mai puternic pentru a cunoaşte vieaţa S. Melanii, este biografia sfintei scrisă de Gherontie Ieromonahul, duhovnicul ei.

Această biografie a fost scrisă de Gherontie, după cererea unui episcop african. Nu se ştie în ce limbă a redactat Gherontie opera lui, dar este sigur că în veacul V erà răspândită biografia aceasta, atât în versiune latină, cât şi în versiune greacă.

Cu timpul originala scriere a lui Gherontie a dispărut. Până la 1884 posedam numai câteva fragmente manuscrise din versiunea latină ; şi anume un codice din

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

secolul IX, păstrat în biblioteca din Chartres, altul în biblioteca din Valenciennes din secolul X. Biblioteca națională din Paris posedă un codice din sec. XI. Biblioteca din Douai unul din sec. XIII și altul din al XV. In monastirea Monte-Casino se găsește un codice latin din sec. XI sau XII. Cum spuserăm, nici unul din aceste codice, nu conține întreaga vieață a Melaniei, nici nu sunt lipsite de adăogiri posterioare și neîntemeiate pe nimic serios [1]).

In grecește avem vieața și cuvintele S. Melanii, de Simeon Metafrast. Scrierea se găsește tipărită în Viețile Sfinților la 31 Decembrie, și din ea posedăm câteva manuscrise, dintrecari cel mai vechiu este cel păstrat în școala evangelică din Smirna și care este din secolul X [2]).

In fine, în biblioteca barberiană se găsește un codice conținând „Vieața S. Melanii", într'un text cu totul deosebit de biografia lui Metafrast, și care se apropie mult de textul latin. Acest manuscris pare a fi din secolul X, deși Dukamp îl crede

1) Card. Rampolla, S. Melania. Pag. XLIV—XLVII.
2) Ibid., Pag. XLVII—XLVIII.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

mai vechiu. El fu imprimat de Bolandişti, în anul 1900.

Palladie, în Istoria Laussiacă, a închinat un capitol S. Melanii. Lucrarea aceasta o posedăm în mai multe manuscrise, şi a fost la vreme tipărită.

Petre Ivireanul a scris, şi el, o vieaţă a S. Melanii, al cărui text siriac l-a publicat Rabbe în Lipsca, la 1895.

La 1884 însă, D. D. Rampolla, pre atunci Nunţiu la Madrid, găsì în biblioteca din Escurial un manuscris latin, pre care studiindu-l, află în el întreaga biografie a Melaniei, în latineşte, şi reuşì a se convinge că este un manuscris din anul 954.

Chemat curând după aceea de Leon al XIII la Secretariatul Statului, Cardinalul Rampolla luă asupră-şi o sarcină aşà de grea, încât silit fù să lase la oparte studiile ce începuse, asupra S. Melanii.

Dar după moartea lui Leon XIII, Cardinalul reluă studiile întrerupte cu douăzeci de ani înainte. La 1905, de sub teascurile tipografiei Vaticane, eşì un splendid volum in folio, conţinând atât textul versiunei latine, cât şi cel al versiunei gre-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

cești și capitolul din Laussiaca, care privește pre S. Melania.

Aceste texte le-a însoțit Cardinalul cu o introducere și cu notițe, cari îl fac cel mai erudit și mai competinte istoriograf al Melaniei.

Curând după aceea, la 1908, Georges Goyau a publicat în franțuzește o interesantă biografie a sfintei, care apărù la Lecoffre, în colecția „Les Saints". In 1909, Elena de Persico scrise, tot după datele Cardinalului, o vieață a Melaniei în italienește pre care, în 1912, o traduse în nemțește C. P. Dr. Romuald Banz C. S. B, și pe care Bennziger o edită într'un elegant volum ilustrat, ce merită a fi citit de cei ce știu nemțește.

In fine, I. P. S. Arhiepiscop al Bucureștilor, D. D. Netzhammer, ne îndemnă să încercăm a dà în românește, o vieață a Melaniei, lucru ce am început cu drag, căci ne permise să cunoaștem mai bine vieața unei sfinte ilustre, și să arătăm sentimentele noastre de veneraținne pentru istoriograful ei, ierarhul roman, care totdeauna a dovedit simpatie și reală bunăvoință pentru români.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Inainte de a lăsà condeiul din mână, să însemnăm şi ce a devenit palatul Celimontan al Valeriilor, unde S. Melania s'a născut. După cum citim într'o notă din Elena de Persico, în secolul VI şi VII el slujeà de locuinţă unei monastiri de călugări de rit oriental, care aveau hramul S. Erasm. In secolul VIII şi IX, erà acolo un ospiciu numit Xenodochium Valerii. La 938 îl ocupau P. P. Benedictini din Subiaco. In anul 1084, focul distruse clădirile. Dabia pe la 1554, făcându-se săpături pre maidanele din Celiu, se dete iarăşi de urmele palatului Valeriilor. In veacul XVII, prin săpături inteligente, se găsiră acolo o mulţime de mozaicuri, bronzuri, obiecte de artă şi inscripţiuni interesante. Acum, din 1902, pre locul acela se ridică măreţul ospiciu Adolorata, pentru adăpostirea celor reconvalescenţi şi bătrânilor, întemeiat şi întreţinut cu fondurile testate de Anton Gerasi, Conte de Montferado.

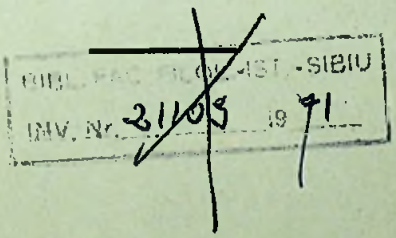
Slavă Domnului în veci.

Nămăeşti, 18 August 1912.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

CUPRINSUL

	Pag.
I. — Tinereţile Melaniei	3
II. — Sânta Melania în Italia	22
III. — Melania în Africa	46
IV. — S. Melania în Ierusalim	68
V. — S. Melania la Constantinopole	91
VI. — Sfârşitul S. Melanii	116
VII. — Cultul S. Melanii	125
VIII. — Praznicul S. Melanii	129
IX. — Isvoare istorice relative la S. Malania	138

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

15.208. — Tip. Profesională, Dim. C. Ionescu, str. Câmpineanu, 9.

Muzeul Digital al Romanului Românesc